A°. 1863. N°. 17. Zaturdag 28 Februarij. Twaalfde Jaargang.

JAVA-BODE.

NIEUWS-, HANDELS- EN ADVERTENTIE-BLAD VOOR NEDERL.-INDIË.

Abonnementsprijs per half jaar.

Voor *Batavia* . . . . ƒ 12,50.
„ *Java* . . . . „ 15,—.
„ de *Buitenbezittingen* . . . . . . „ 15,—.
„ *Nederland* . . . . „ 22,50.
De betaling geschiedt vooruit — Brieven franco.

Hoofd-Bureau: te *Batavia* bij H. M. VAN DORP; Agenten: te *Samarang*, DE GROOT, KOLFF & Co. en G. C. T. VAN DORP; te *Soerabaija*, LE ROY & Co.; te *Passoeroean*, WEIJERMANS & Co.; te *Cheribon*, BLOK & Co.; te *Tagal*, Mevr. de Wed. G. M. VAN DORP; te *Madioen*, C. A. VAN DER VOORT; te *Padang*, VAN ZADELHOFF & FABRITIUS; te *Amboina*, A. HARMSEN & Co.; te *Makassar*, K. SUTHERLAND, en voor *Nederland*, J. NOORDENDORP, Pijpenmarkt te *Amsterdam*.

De JAVA-BODE verschijnt op Woensdag en Zaturdag van elke week, vóór posttijd.

Prijs der Advertentiën.

Voor de vijf woorden . . . . . ƒ 0,50.
„ idem bij eerste of meerdere herhaling „ 0,25.
Behalve het Zegel voor den Lande.
Advertentiën voor de Mail-Editie dezelfde prijs.
Inzending der Advertentiën op den dag der uitgave vóór 12 uur.

Bij deze Courant behoort een

BIJVOEGSEL.

Vendutiën.

Maandag 2 Maart.
Voor het kommissiehuis van van den Abeelen & Co.
Dingsdag 3 Maart.
Voor de toko van den Heer Charles op Passer Senin.
en
In 't vendu-lokaal van Sapanhout.
Woensdag 4 Maart.
Voor het woonhuis van den Heer Vetter door Gebr. Roselje & Co.
en
Voor het kommissiehuis van John Pryce & Co.
Donderdag 5 Maart.
Voor het woonhuis van den Heer van de Poll te Meester Cornelis.
en
Voor het kommissiehuis van van Slooten, Morgan & Co.
Vrijdag 6 Maart.
Voor het lokaal der Weeskamer.
en
Houtvendutie door John Pryce & Co.

ADVERTENTIËN.

Getrouwd:

J. C. TASCH
met
F. W. HORN.

BATAVIA, 25 Februarij, 1863. (731)

Getrouwd:

J. R. P. F. GONGGRIJP
met
A. E. M. WOLVEKAMP.

BUITENZORG, 25 Februarij 1863.
Eenige kennisgave. (804)

Bevallen van een ZOON Mevrouw *J. Mersen Senn van Basel*, geb. *Butin Bik*.
BATAVIA, 14 Februarij 1861. (750)

Bevallen van een ZOON *E. G. H. Dieudonné*, geboren *Goldman*.
BATAVIA, 22 Februarij 1863. (782)

Bevallen van eene DOCHTER de Echtgenoot van A. P. STRUIJCK.
BATAVIA, 23 Februarij 1863. (740)

Bevallen van eene DOCHTER *J. K. Jansen*, *Eekhout.*
BATAVIA, 25 Februarij 1863.
Eenige kennisgave.

Bevallen van eenen ZOON *A. Phlippeau*, geb. *Jung*.
BANDONG, 27 Februarij 1863. (792)

Op den 1sten Januarij overleed te Amsterdam *Johannes Theodoor*, geliefde Zoon van
F. A. BIK.
BATAVIA, den 24sten Februarij 1863.
Eenige Kennisgeving. (743)

Op den 13den dezer heeft het God behaagd uit zijn smartelijk lijden van ruim zes maanden tot zich te roepen mijn geliefden Echtgenoot den WelEdel Gestrengen Heer *Pieter Johannes Cornelis Saaijmans*, gepensioneerd Controleur der eerste klasse, diep betreurd door zijne nagelatene betrekkingen.
Mede uit naam der familie:
Weduwe J. A. SAAIJMANS,
Groothuizen.
PEKALONGAN, [illegible]

VENDUTIE

op Maandag den 2 Maart 1862,
voor het Commissiehuis van
VAN DEN ABEELEN EN Co.,
van een partij Singapore
PLANKEN en BALKEN,
voor rekening van belanghebbende.
220 Vaten AMERIKAANSCH MEEL.
50 „ PILOT BROOD.
100 „ LOODWIT.
50 „ Kisten princessen BIER *à 4 dozijn.*
1 Prachtige kist met volledige Timmermansgereedschappen ter waarde van ƒ 600.—
Voor rekening van de Verbandhouders:
Een Erf,
bebouwd met een STEENEN HUIS en dito blok BIJGEBOUWEN, Paardenstal en Wagenhuis, gelegen *Spinhuisgracht*, Verponding no. 1829, staande ten name van **Ong Soentek**, (775)

De ondergeteekenden zullen op hunne Vendutie van Maandag aanstaande
verkoopen:
4 kisten Chitsen, à 50 ps.
1 » Jaconnets.
1 » geliniëerd Propatria Papier.
30 vaten Pale Ale, à 3 dozijn.
40 » Haantjes Bier.
10 kisten Amandelen en Gedroogde Vruchten, in gesorteerde koopjes.
5 vaten Haring, à 50 vaatjes.
50 vaatjes puike Boter.
(796) VAN DEN ABEELEN en Co.

VENDUTIE

op Dingsdag, den 3den Maart 1863,
voor de **TOKO SENIN**, door
B. CHARLES.
van een groot assortiment MEUBELEN,
SCHILDERIJEN, LAMPEN, GLASWERK en ledige STOPFLESSCHEN, Koperen ORNAMENTEN en LETTERS, ZADELWERK, LEIDSELS, WAGEN- en BENDIETUIGEN, IJzeren KINDERWIEGEN, LAMPENBALLONS, LAMPEN GLAZEN en diverse PROVISIEN, enz.
2 WAGENS, 1 PALANKIJN, 2 BENDIES en PAARDEN.
GOEDEREN kunnen bijgebragt worden. (774)

Op de Vendutie

van Dingsdag 3 Maart voor de ***Toko Senin***, zullen nog verkocht worden:
Eenige PIANO'S,
waaronder eene uitstekende PIANINO van ***Scherr***.
Verder nog:
eenige partijtjes PROVISIEN,
in kleine kavelingen, geschikt voor huiselijk gebruik.
(786)

VENDUTIE

op Woensdag den 4den Maart a. s.,
door
GEBRS. ROSELJE & Co.,
van de WAGENVERHUURDERIJ op Petodjo, behoorende tot den boedel van wijlen den Heer J. B. IHNEN, als:
20 PAARDEN, waarbij verscheidene goed gedresseerde spannen.
3 PALANQUINS.
2 VIS-à-VIS.
4 MYLORDS.
2 TENTWAGENS, (zeer geschikt voor Reiswagen).
2 CHAR à BANCS, ten gebruike geweest voor de Schutterij.
Verder:
diverse TUIGEN, STALGEREEDSCHAPPEN, enz., enz.
Alles in een goed onderhouden staat.
De WAGENVERHUURDERIJ zal eerst en bloc worden ongeveild. (762)

VENDUTIE

op Woensdag, den 4den Maart 1863,
voor het Commissiehuis van
JOHN PRYCE & Co.,
à 4 pCt. Vendusalaris,
van diverse LIJNWADEN, SARONGS,
100 stukken Fransche ZIJDE.
75 stukken Japansche ZIJDE.
5 rollen „ SATIJN.
[illegible]
45 » » KRIPPEN SHAWLS.
190 riemen PROPATRIA PAPIER.
3 bladen rood KOPER van 3 Ned. ellen op 1 Ned. el.
4 vaten geel METAAL voor Gietwerk.
50 trossen Manilla TOUW, ZADELS, HALSTERS.
50 zakken TARWE, ZEMELEN, enz. (756)

VERKOOP

van een
Laadboot en een Kruisboot.

Met referte aan de Advertentie van den Resident van ***Batavia***, van 15 Januarij jl. maken de Ondergeteekenden bekend, dat de daarbij bedoelde

Gekoperde en Kopervaste
LAADBOOT
naar ***Amerikaansch model***, publiek zal worden verkocht voor hun Commissiehuis,
op Woensdag, den 4den Maart 1863, des voormiddags ten 10 ure,
zoomede de
gekoperde Kruisboot No. 26.
Beide vaartuigen zijn te bezigtigen aan 's Lands werf.
(755) JOHN PRYCE en Co.

Op de Vendutie

van Woensdag den 4den Maart 1863,
zullen nog verkocht worden:
147 zakken Koffij.
25 vaten Haantjes Bier, en
2 Chinesche Sampans.
(797) JOHN PRYCE & Co.

VENDUTIE

op Donderdag, 5 Maart 1863,
voor het Commissiehuis van
VAN SLOOTEN, MORGAN & CO.,
van diverse Lijnwaden,
2 Balen ongebleekte Shirtings, 10 Balen Adrianopel roode Garens, Speelkaarten, metalen Knoopen, Brillen, Zeep, Handdoeken en Tafellakens,
Chiraswijn, 20 vaten Azijn,
Rijtuig-Ornamenten, Naadlooze Lantaarnglazen, Schroeven, Scharnieren, Mitaig Gordijnen met Koper en Pleetbeslag, Superfijne Blaauwe en Carmijnverwen, Voetkleeden,

1 nieuwe Mylord, 2 dito Palanquins, 1 dito Handchais,
en ten 11 ure, van het Perceel gelegen in het Oosterveld, Blok L., 55 Deel, Sectie III, No. 8 en 9, buurt Buiten Nieuwpoortstraat, Verponding No. 4277 en 174 Aandeel in het Perceel gelegen in Blok H., Deel West No. 17, buurt gedempte Maleische Gracht, Verponding No. 2212. (794)

Op de Vendutie

van Donderdag den 5den Maart,
zullen worden verkocht:
100 vaten Americaansch Pilot BROOD.
(798) VAN SLOOTEN, MORGAN en Co.

HOUT-VENDUTIE

op Vrijdag, den 6den Maart 1863,
op het Heemradenplein,
door
(754) JOHN PRYCE & Co.

Op Vrijdag, den 6den Maart 1863,
zullen door de Weeskamer te ***Batavia***, voor rekening van de Boedels van wijlen P. J. C. DE RUIJTER, STORK, J. W. JULIUS en Mejufvrouw W. E. VAN KAMPEN (in de wandeling genaamd ANTJE VOUTE) worden verkocht:
MEUBILAIR, HEEREN- en VROUWEN-KLEEDINGSTUKKEN en SARONGS.
Voorts:
Juweelen, Goud- en Zilverwerk,
en hetgeen verder te voorschijn zal worden gebragt.
Namens de Weeskamer voornoemd,
De Secretaris,
(788) VAN BERCKEL BIK.

VENDUTIE

op Maandag, den 9den Maart a. s.,
wegens vertrek:
ten huize van den WelEdelen Heer
J. VAN LENNEP,
op ***Cramat***, door
Cassalette & Co.,
van eenen fraaijen **INBOEDEL**,
waarbij de volgende massief Mahonijhouten MEUBELS ***bijzondere vermelding verdienen***, als:
goed geconserveerde Ameublementen,
met rood en groen fluweel bekleed.
2 ETENSTAFELS, 1 SCHRIJFLESSENAAR, enz., enz., bijzonder fraaije KASTEN, een PIANINO, zoo goed als nieuw, uit de fabriek van ***F. Berden & Co.***, te Brussel, groote fraaije TAPIJTEN, benevens Fijn KRISTAL en GLASWERK.
verder:
ZES RIJTUIGEN,
waarbij 1 Tentwagen, 1 Coupé, zoo goed als nieuw, uit de Fabriek van ***Hermans te 's Hage***, 1 Amerikaansche WAGEN, enz., Europesche TUIGEN, 3 spannen Overwalsche WAGENPAARDEN, 1 Kinder RIJPAARD, KOEIJEN van Bengaalsch ras, 1 Sidney KOE, enz., enz. (765)
Daags te voren te bezigtigen.

— *Te Cheribon, à Contant verkrijgbaar:*
PUIKE AARDAPPELEN,
tegen ƒ 7.— de pikol, bij
(743) H. KROL JR.

VENDUTIE

op Maandag den 16den Maart a. s.,
wegens vertrek,
ten huize van den HoogEdelGestr. Heer Luitenant-Kolonel
J. L. MOERMAN,
op ***Weltevreden*** nabij de ***Schouwburg***, door
Cassalette & Co.
van eenen fraaijen **INBOEDEL.**
(Zie specificatie in de vorige bladen).
Op Zondag den 15den te bezigtigen.
(775)

Pas ontvangen:
Geborduurde Kasimiren VESTEN.
Fransche TRICOT voor PANTALONS.
Gekleurd FLANEL.
Fijne Fransche HEMDEN.
Marokijn Lederen MUILEN.
Alsmede:
HELMHOEDEN.
Italiaansche STROOHOEDEN,
bij
(789) W. PADDINGEE, *Molenvliet*.

Op nieuw Ontvangen:
GEROOKTE ZALM (van ***Nieuwenhuis***).
Id. OSSENRIBBEN in blik ***(Paterstukken)***.
ROLPENS.
GEROOKT en PEKELSPEK.
ROOK- en PEKELWORST } in fleschen.
SAUCIJSJES }
MEEL in blikken en pakjes à 4 pd. (merk ***Korenschoof***)
WATERCRACKERS (van ***Bent & Co***).
(745) **VAN RIET & WIJNVELDT.**

CASSALETTE & Co.
hebben op nieuw ontvangen:
PALEMBANGSCHE ROTTINGMATTEN
van uitgezochte rotting en in alle afmetingen,
Bijzonder fraaije IJZEREN LEDIKANTEN,
van de beste kwaliteiten voor 1 en 2 en 3 personen en voor kinderen,
Fijn gefestonneerd Gordijngoed voor Vensters en Ledikanten.
Palembangsche en Amerikaansche WIPSTOELEN, Amerikaansche ROTTING-AMEUBLEMENTEN, Amerikaansche WASCH-TAFELS met Spiegels en Kristallen Garnituren.
FRAAIJE SPEELTAFELS.
RONDE KNAAPJES met Schroeven om aan de Speeltafels te bevestigen.
BRANDWAARBORGKASTEN, met KUNSTSLOTEN, uit de Fabriek van GIESBERS & VAN DRUN S., te Roermond. (760)

MEUBEL-MAGAZIJN.

TOKO SENIN,
van
B. CHARLES.
Steeds voorzien van alle soorten van
MEUBELS,
beveelt zich aan tot de uitvoering van alle soorten van Commissiën, verzending en verpakking van goederen, enz. tot zeer matige prijzen.
(776)

MARMEREN VLOERSTEENEN,
van 10 tot 28 Rijnl. duimen,
benevens:
ronde en langwerpige Marmeren platen,
voor CONSOLES en TAFELS, zijn steeds te verkrijgen
bij
(777) HAAGER en SCHUURMAN.

DEPOT

van
Inlandsche en Europesche
MEUBELEN.
(778) S. A. VAN DEN ABEELEN.
Gang Ketapang bij de ***Gasfabriek.***

Verkrijgbaar bij
CASSALETTE & C°.
PUIKE ROODE EN WITTE PORTWIJN,
in heele en halve flesschen,
met scheikundig certificaat van Professor MULDER, waaruit blijkt, dat deze WIJN die bestanddeelen bevat, welke de beste PORTWIJN kenmerkt. (759)

NAAMBORDJES,
in verschillende soorten, tegen zeer billijke prijzen, worden in zeer korten tijd vervaardigd bij
LECOTEY,
(793) bij de *Sluisbrug.*

Let wel!
Op gewone en tegen gebruikelijke INKOOPSPRIJS verkrijgbaar in de Bibliotheek bij het Militair Departement à *f* 5.— per Exemplaar:
Ockerse, Berekenings-Tafelen.
(750)

FABRIEK
voor
Stoom- en andere Werktuigen,
IJZER- en KOPERGIETERIJ,
Koperslagerij en Ketelmakerij,
STOOMHOUTZAAGMOLEN
en
Depôt van gezaagd en ongezaagd Hout
van
(608) J. B. DROSSAERS.

HET PHOTOGRAPHISCH ATELIER
van
WOODBURY & PAGE,
op RIJSWIJK is dagelijks, uitgezonderd Vrijdags, geopend van half 7 tot 10 uur 's morgens.
GEZIGTEN en TYPEN van *Java.*
AFDRUKKEN van negatieve PORTRETTEN, ten vorigen jare genomen, zijn te bekomen à *f* 2,— per stuk. (779)

ROLWAGENS

van
Djattihout met ijzeren Assen.
Te bekomen aan de
Praauwenwerf van de
(770) Wed. VAN DER MEULEN.

PRAAUWENVEER EN WERF
van de
Wed. VAN DER MEULEN.
Verkrijgbaar:
STEENKOLEN,
bij kleine hoeveelheden aan de werf te ontvangen, dan wel aan boord van de schepen geleverd.
Diverse RONDHOUTEN en DJATTIHOUTEN PLANKEN, gezaagd volgens de op te geven maat.
Repareeren van sloepen en het maken van divers HOUT- en IJZERWERK voor de schepen.
(774)

C. P. MULLER,
Pianomaker,
Sluisbrug,
blijft zich recommanderen tot het repareren van
Piano's en Orgels.
Ook beveelt hij zich aan tot het geven van PIANO-LESSEN.
(609)

WILLIAM HENRY HALL,
Shipping and General Commission Agent,
(780) *BATAVIA.*

Nederlandsch-Indische
Levensverzekering en Lijfrente Maatschappij.
BESTUUR:

W. J. van de Graaff,
P. C. W. Anemaet,
F. W. R. Jhr. Hugi van Aspermont,
Mr. T. H. der Kinderen,
D. Jannette Walen,
A. R. J. Cramerus,
} *Commissarissen.*

C. F. W. Wiggers van Kerchem,
G. A. de Lange,
Edw. Heijning,
} *Directeuren.*

Deze Maatschappij is steeds bereid tot het aangaan van Contracten voor Levensverzekering en Lijfrente.
Omtrent de steeds toenemende uitbreiding harer werkkring raadplege men de driemaandelijks in de Couranten voorkomende staten van deelname.
Edw. HEIJNING, *Directeur.*
Inlichtingen en Blanco's Gratis verkrijgbaar:
te *Batavia*, ten kantore der Maatschappij.
» *Soerabaija*, bij de Heeren ANTHONY & Co.
» » » » SCHIMMELPENNINCK & Co.
» *Cheribon*, » » SAPORTAS & Co.
» *Tagal*, » den Heer C. F. HELIUS, Jr.
» *Padang*, » de Heeren PAINE STRICKER & Co.
» *Makassar*, » den Heer J. C. TAMSON. (640)

ATELIER
VOOR
PHOTOGRAPHIE EN SCHILDERWERK IN ELK GENRE
VAN
C. PARANT & CO.

De Heer C. PARANT heeft de eer de ingezetenen van Batavia te berigten, dat hij met zijn Photographisch Atelier vereenigd heeft een
ATELIER VOOR SCHILDER- EN DECORATIE-WERK IN ELK GENRE.

PHOTOGRAPHIE.	SCHILDERWERK.
DECORATIE.	
IMITATIE VAN HOUT.	MARMERSOORTEN.
GLAS SCHILDEREN.	LETTERS.
WAPEN SCHILDEN.	GRAVEERWERK.
UITHANG-BORDEN.	NAAMBORDEN.
	VERGULDSEL.

SCHEEPS-SCHILDERWERK.
Herstellen van oude SCHILDERIJEN. Retoucheren van PHOTOGRAPHIEN.
LIJSTEN IN ALLE SOORTEN.
PAKKEN, ONTPAKKEN EN PLAATSEN VAN SPIEGELS. REGELING VAN PUBLIEKE EN PRIVÉ FESTIVITEITEN.
De Heeren PARANT & Co. vertrouwen, zoowel door de uitvoering van het werk, als door de billijkheid der prijzen, de toegenegenheid en het vertrouwen te zullen verwerven van allen, die hen met orders zullen vereeren.
De Ateliers zijn op Passar Baroe. (799)

Nederlandsch-Indische
ZEE- & BRAND-ASSURANTIE MAATSCHAPPIJ.
Genoemde MAATSCHAPPIJ is voortdurend bereid tot het sluiten van verzekering tegen schade door
BRAND
te veroorzaken, hetzij op **Suiker-, Koffij-, Thee-** of andere **Etablissementen** en **Inventaris**, als op **Woonhuizen**, alsmede **Inboedel** en **Meubilair**, waarvan de premie bedraagt tusschen 25 en 75 cents 's jaars voor iedere verzekerde *f* 100,—, afhankelijk van den stand van het perceel en zijne belendingen.
Namens het Bestuur:
P. TIEDEMAN, Jun., *Direkteur.*
F. H. TIEDEMAN, *wd.* »
Agenten op Java:
FRASER, EATON & Co., te *Soerabaija.*
B. KOPERSMIT & Co., te *Samarang*,
SAPORTAS & Co., *Cheribon.* (606)

PHOENIX FIRE OFFICE.
Gevestigd te LONDON sedert 1782.
ONGELIMITEERD KAPITAAL.
De ondergeteekenden, Agenten dezer Maatschappij, blijven voortdurend verzekeringen sluiten tegen Brandschade op **Woon- en Pakhuizen, Meubelen, Koopmansgoederen, enz.**, zoomede op **Suiker-, Koffij- en Thee-Etablissementen**, tegen de volgende premiën:
Op gebouwen van Steen met Pannen gedekt, gelegen in de Steden, zoomede op Goederen in dezelve . . . . $^{1}/_{2}$ % 's jaars
Op gebouwen van Steen met Pannen gedekt, gelegen buiten Steden, en afgezonderd van andere Gebouwen, zoomede op Goederen en Meubelen daarin aanwezig . $^{3}/_{4}$ %.
Suiker- en Koffij-Etablissementen.
Gebouwen van Steen met Pannen gedekt, zoomede op Goederen, Producten, Machineriën, Gereedschappen, enz., daarin aanwezig. $^{3}/_{4}$ %.
Op Gebouwen van Steen en Hout of van Hout alleen, met Pannen gedekt, zoomede op Goederen, enz., daarin aanwezig . . 1 %.
Op Gebouwen van Hout, met Sirappen gedekt zoomede op Goederen, enz., daarin aanwezig . . . . $1^{1}/_{4}$ %.
Op Schepen, liggende op Reeden . . $1^{1}/_{2}$ %.
E. MOORMANN & Co., te *Batavia.*
C. DAMNITZ & Co., te *Samarang.*
(605) P. KERVEL & Co., te *Soerabaija.*

SPAARBANK,
opgerigt door de Maatschappij *tot Nut van 't Algemeen in O. I.*
Aan belanghebbenden wordt kennis gegeven, dat ten gevolge der plaats gehad hebbende benoemingen in de Algemeene Vergadering der Maatschappij, d.d. 6 dezer, het Bestuur der Spaarbank thans zamengesteld is uit de Heeren:
D. JANNETTE WALEN, *Voorzitter.*
G. F. DE BRUIJN-KOPS, *Penningmeester.*
H. VAUPEL.
G. A. DE LANGE.
Jhr. J. C. A. VAN HAEFTEN, *Secretaris.*
Men wordt derhalve verzocht zich voortaan voor het inbrengen of opvragen van gelden te wenden tot den Heer G. F. DE BRUIJN KOPS, ten diens Kantore in de stad (Bataviaasch Praauwenveer), blijvende Kommissarissen overigens steeds bereid gelden ten hunnen huize in ontvangst te nemen tegen voorloopige Reçus.
Kommissarissen over de Spaarbank,
D. JANNETTE WALEN, *Voorzitter,*
VAN HAEFTEN, *Secretaris.*
Batavia, 28 Februarij 1863. (794)

BATAVIAASCH GENOOTSCHAP
van
Kunsten en Wetenschappen.
Heeren Leden worden uitgenoodigd tot het bijwonen eener *Algemeene Vergadering*, die gehouden zal worden op VRIJDAG 27 Maart e.k., des avonds ten 8 ure, ten huize van des Genootschaps President Dr. G. WASSINK.
In deze Vergadering zal het Jaarlijksch Verslag gelezen en onder anderen beraadslaagd worden over de al of niet verdere vertrekking der werken van de Koninklijke Natuurkundige Vereeniging aan des Genootschaps oude Leden en over het afstaan van doubletten uit des Genootschaps verzamelingen.
Batavia, 27 Februarij 1863.
De Directeur-Secretaris,
(790) T. H. DER KINDEREN.

Voor Zieken en Reconvalescenten,
die tot herstel hunner gezondheid eenigen tijd in een koud klimaat moeten doorbrengen en nog geneeskundige hulp behoeven, bestaat daartoe gelegenheid te *Bandong*, ten huize van den Ondergeteekende.
Twee bijna nieuwe *gebouwen met 4 ruime kamers en salon* zijn van al het noodige voorzien, om een klein aantal personen te ontvangen. Op eene goede en zorgvuldige behandeling kan gerekend worden.
Het koude klimaat en de prachtige environs van *Bandong* zijn genoeg bekend en behoeven dus geene verdere aanbeveling.
De Ondergeteekende is steeds bereid, om op franco aanvragen de noodige inlichtingen te geven.
G. A. HOGENRAAD,
(742) *Civiel geneesheer.*

Onder referte aan de advertentie van den 22 December ll., heeft de Ondergeteekende de eer te berigten dat zijne kelders JENEVER „Ooijevaar" in het vervolg ook met dat merk en *zijnen naam* zullen worden gebrand, opdat dezelven van de nagemaakte van J. VAN DER VALK & Co. ook *uiterlijk* zouden kunnen onderscheiden worden.
J. H. HENKES.
DELFTSHAVEN bij SCHIEDAM, 8 Januarij 1863. (748)

Djatti-Gesticht.
ALGEMEENE VERGADERING,
van Donateurs en Contribuanten van bovengenoemd Gesticht, op Maandag 2 Maart a.s., des avonds te 8 ure, in het Lokaal in Gang *Patjenongan.*
Achtste Jaarverslag der Directie.
Namens de Directie:
H. PRANGE,
(761) *Secretaris.*

BATAVIAASCH PRAAUWENVEER.
Ingevolge art. 48 der Statuten van het Veer zullen de Balans met memorie van toelichting, en het Algemeen Verslag der handelingen van de Maatschappij op het Kantoor van het Veer ter inzage liggen voor de Deelhebbers van den 1sten tot den 15den Maart 1863.
De Direkteur,
(741) G. F. DE BRUIJN KOPS.

De Ondergeteekende, in eene per laatste Mail uit Nederland ontvangene circulaire van eene Kommissie uit de Indische Club te *Amsterdam*, aangewezen als Penningmeester voor het inzamelen van giften, ten behoeve van het *Invaliden Gesticht Bronbeek*, geeft bij deze aan het Indisch publiek kennis, dat omstandigheden hem beletten bedoelde opdragt te aanvaarden, doch dat in zijne plaats als Penningmeester van genoemde Kommissie zal werkzaam wezen, de Heer H. M. VAN DORP, te *Batavia.*
N. P. VAN DEN BERG.
Batavia, 20 Februarij 1863. (754)

De Ondergeteekenden berigten mits deze, dat zij hun Boek- en Papierhandel, Boek- en Courant-Drukkerij aan den Heer SUTHERLAND alhier verkocht hebben, die van af heden onze zaken voortzet.
Zij verzoeken hunne geëerde begunstigers beleefdelijk, het hun bij de uitoefening hunner zaken steeds geschonken vertrouwen wel te willen overdragen op hunnen opvolger, dien zij bij deze gaarne aanbevelen.
W. EEKHOUT & Co.
MAKASSAR, 1 Januarij 1863. (763)

De Ondergeteekende door aankoop eigenaar geworden zijnde van den Boek- en Papierhandel, de Boek- en Courant-Drukkerij der firma W. EEKHOUT & Co. alhier, neemt beleefdelijk de vrijheid zich in de gunst van het publiek aan te bevelen, belovende bij eene prompte en expeditieve bediening.
(764) K. SUTHERLAND.

De Ondergeteekende maakt bekend, dat hij zich heden hier ter plaatse als *Koopman* en *Commissionair* gevestigd heeft, onder de firma
B. GOMES & C°.
(781) A. B. GOMES.
RIOUW, 22 October 1862.

Te Batavia wordt gevraagd:
Eene Europesche VROUW van middelbaren leeftijd, voorzien van goede getuigschriften, ter adsistentie in eene groote huishouding.
(751) Adres: Letter L, BUREAU JAVA-BODE.

SPAARBANK.
Zitdagen 3 en 17 Maart.
(772)

LET WEL!
Wordt verlangd
EEN PERSOON,
geschikt om de leiding op zich te nemen van een paar *Jongelieden* van 15 à 16 jarigen ouderdom, gedurende eenige reizen, welke men voornemens is hen door Nederlandsch-Indië, Britsch-Indië en Europa ter voltooijing hunner opvoeding te laten doen.
Een ruim Salaris wordt verzekerd.
Brieven franco aan de firma LANGE en Co. te *Batavia* onder de Letter *C.* (800)

Benoodigd voor *Saigon:*
een Boekhouder
en *Fransch Correspondent.* Voorloopig Salaris Acht honderd Dollars per jaar, vrije Passage daarheen.
Reflecterenden gelieven zich onder de Letters G. O. N. te adresseren aan den Uitgever dezes. (767)

Benoodigd op een *Handels-Kantoor te Singapore:*
Een Boekhouder
en tevens *Fransch Correspondent*, bekend met de Engelsche Taal, en eenige ondervinding hebbende van zaken.
Reflecterenden gelieven zich onder de Letters E. R. S. aan te melden aan den Uitgever dezer Courant. (768)

Voor het Regiment O.-I. Kavallerie te Salatiga *wordt gevraagd:*
Een Staftrompetter,
die tevens de vereischte bekwaamheden bezit voor *Kapelmeester.* — Adres franko brieven aan den ondergeteekende te Salatiga.
De Officier belast met de Muziek,
(736) F. C. TH. VAN WOELDEREN, *2de Lt.*

Eene Hollandsche Bonne,
kan dadelijk in dienst treden bij de familie
(802) ROCHUSSEN.

Gevraagd:
Een KLERK, die een nette hand schrijft.
Adres letter *P*, Bureau *Java-Bode.* (729)

TE KOOP *of* **TE HUUR**
Een HUIS boven *Djattie (Soekaboemie)* met bijbehoorend stuk *Tuinland*, lang 64 en breed 12 Rhijnlandsche Roeden.
Te bevragen bij den Heer
(749) H. M. VAN DORP.

TE KOOP *of* **TE HUUR**
om dadelijk te aanvaarden:
DE RIJSTPELMOLEN,
gelegen te *Assem*, Residentie *Cheribon*, met daarbij behoorende
Padie- en Rijstpakhuizen
en groot Woonhuis, alles met Pannen gedekt.
Twee planken Pakhuizen met pannen gedekt, en een bergruimte bevattende van respectievelijk 4000 en 3500 picols, gelegen te *Karang Sambong* en *Pengarengan*, Residentie *Cheribon.*
Nadere informatiën bij
(782) PANDEL & STIEHAUS.

TE HUUR
Een HUIS te Mr. Cornelis met vruchtgevenden VANILLE-TUIN.
(747) Adres: A. THIEBAULT.

TE HUUR
Het HUIS op Tanah-Abang, bewoond geweest door den WelEd.G. Heer OOSTERZEE.
(755) KEGEL.

Te Huur:
Een ruim PAKHUIS met Kantoor boven.
Te bevragen bij
(787) P. A. AGANOOR.

Holloway's Zalf en Pillen.
Huidziekten, uitslag en ... alle verbindingen der huid worden genezen, verligt en genezen door deze onvergelijkelijke Zalf. De beet der mosquito, en de prikkeling veroorzaakt door vele insekten in dit eiland en de geheele verzengde luchtstreek, worden dadelijk verdreven door deze onschatbare zalf. In alle kinderlijke kwalen, van de geringste krabbing af aan, tot aan de ingewortelde schurft, op het hoofd, is dit de minste zeker zijn een veilig en zeker tegengift te vinden in dit heerlijk middel. Iedereen die negers bezit behoort ... voorraad van te hebben, derzelver onmiddelijke aanwending keert het lijden af, en bespaart den eigenaar verlies van tijd en arbeid. De Pillen bespoedigen in hoogen graad de uitwerking der Zalf.
Doosjes Pillen à *f* 1— *f* 3— *f* 5.—
Potjes zalf à *f* 1.— *f* 3.— *f* 5.—
Than à kontant te verkrijgen:
Te Batavia bij S. R. van Kleeff & Co.
» Soerabaija » Le Roy & Co.
» » » Mossembekker & Co.
» » » D. Maurits Martens.
» » » J. J. van den Muijsenberg.
» » » Zimmermann & Co.
» Probolingo » M. S. Cheriman.
» Banjoewangi » J. Kalden.
» Poerworedjo » F. J. Schreuder en Hoe Djamboe.
» Djokjokarta » Wed. C. W. van der Laan.
» » » W. Veldman en M. J. Hanssens.
» Soerakarta » Mevr. de Wed. van Dort.
» Tagal » A. J. van der Voort.
» » » W. Galistan.
» Cheribon » M. Blok & Co.
» » » P. Schreuder.
» Buitenzorg » G. C. T. van Dorp, H. L. de Lyon.
» Samarang » de Groot, Kolff & Co., Joosten & Co. en bij Soesman & Co.
(783)

EEN NIEUW MIDDEL TEGEN DE POKZIEKTE.

Welligt zal menigeen onzer lezers verwonderd zijn een opstel als het onderhavige aan te treffen als voorwoord in een dagblad, waarin men slechts politieke, oekonomische en soms enkele industriele beschouwingen meent te moeten aantreffen. Doch velen der lezers van den *Java-Bode* zullen zich daarbij herinneren, dat wij in het afgeloopen jaar reeds nu en dan van den gewonen Courantenweg afdwaalden en ons — hoe oppervlakkig ook — op wetenschappelijk gebied bewogen. Wij willen dit nu weder doen en ons thans voor een oogenblik op het terrein der geneeskundige wetenschap wagen. Niemand duide ons dit ten kwade, daar in ons oog het te behandelen onderwerp eene hoogst belangrijke aangelegenheid betreft, die van zeer veel gewigt is voor den gezondheidstoestand der verschillende bevolkingen en stammen dezer zoo uitgestrekte kolonie. Wie toch is niet bekend met de groote verwoestingen, die de pokken hebben aangerigt onder Alfoer en Maleijer, Javaan en Dajakker, Lamponger en wie al niet meer! — De zaak is dus ernstig genoeg om niet alleen uit een strikt medisch oogpunt, maar ook als eene veel omvattende volkskwestie te worden beschouwd. Hoeveel duizende handen zouden welligt voor de reeds zoo dunne bevolking der meest bezochte streken kunnen zijn behouden gebleven, zoo het der wetenschap inderdaad gelukt ware een zeker middel aan te wijzen, door welks toepassing velen der door de gruwelijke volksplaag aangetasten te redden. 't Is waar de vaccine heeft reeds veel nut gesticht, dáár waar zij in toepassing kon worden gebragt, doch om vele redenen zou het voor wetenschap en menschheid eene groote weldaad zijn, nog een afdoend middel tegen die volksplaag te erlangen. Zulk een middel *schijnt* men te hebben gevonden, en wij nemen de mededeeling daarvan over uit den *American Medical Times*, onder betuiging nogtans, dat wij het alleen ter onderzoeking en beproeving aanbevelen, zonder het voetstoots als onfeilbaar te verklaren.

In de moerassige bosschen van Nieuw-Schotland tusschen mosbeddingen, varens en andere plantsoorten, die in drassige oorden welig tieren, komt ook voor de *Sarracenia purpurea* of zoogenaamde Indiaansche kelk. De vrij groote bolvormige bloem bevat gewoonlijk eene tamelijke hoeveelheid zuiver en koel water, doch de kelk is tevens inwendig bezet met overlangs loopende stekels, wier punten benedenwaarts zijn gerigt, zoodat de vliegen, die van dit vocht komen drinken, bijna nimmer kunnen ontsnappen en hun dood in het water vinden. Men zou dus kunnen zeggen, dat de stekels dezer kelken als de ingang eener fuik werken. De bladen hebben eene lange buisvormige gedaante, ongeveer als de steel eener aarden tabakspijp, eindigen in een aanhangsel van eene muts-of hoedvormige gedaante, zeer veel gelijkende op het hoofd deksel der Indiaansche huisvrouwen. De *Sarracenia* is eene zonderlinge en eigenaardige plant, behoort tot eene niet talrijk verspreide familie, wordt uitsluitend aangetroffen in Noord-Amerika, en, vertoont zich niet beweswen het Alleghanisch gebergte.

Deze plant nu zou de eigenschappen bezitten om de ziektestof der pokken zelfs in zeer ernstige gevallen onzijdig te maken en een gelukkigen uitgang te verschaffen. Verschillende geruchten omtrent de heilzame uitwerkselen dezer plant waren reeds eenigen tijd in Nieuw-Schotland en aangrenzende staten in omloop, toen Dr. F. W. Morris te Halifax eenige mededeelingen in een der geneeskundige tijdschriften deed, waarvan wij het hoofdzakelijke hier overnemen:

» . . . . Voor het tegenwoordige zij het vol»doende te berigten, dat deze plant 1) de pokziekte geneest, zoo als geen ander middel doet — niet door het daarstellen of opwekken eener reaktie — doch door onmiddelijke inwerking op het bloed, daar het de ziektestof daarin absorbeert. Ik kan hierbij zelfs volgens ondervinding getuigen, dat vaccine — of ook pokstof haar werkend beginsel verliest, zoodra zijn in aanraking komt met een aftreksel der *Sarracenia*. Daarbij is het middel zoo smakeloos, dat het vrij overvloedig met thee of koffij vermengd onwetend door de gebruikers wordt ingenomen.

Deze proef heb ik meermalen gedaan."

» Geen geneeskundige heeft immer te voren proeven met dit middel genomen, doch in 1861, toen Nieuw-Schotland ten prooi van een niet ongegronden schrik was, ten gevolge eener heerschende pok-epidemie, en de lijders in de hospitalen van Mei tot Augustus ten getale van 12½ per cent overleden, stelde de heer Lane mij deze plant als preefmiddel voor, en na veelvuldige waarnemingen en gunstige uitkomsten moet ik mijne overtuiging uitspreken, dat het middel inderdaad verwonderlijk heilzaam werkt. De Indiaansche Kelk wordt in alle studien der ziekte toegediend, en werkt zigtbaar twaalf uren nadat de lijder het heeft beginnen te gebruiken. Ook is het ten slotte een zeer opmerkelijk feit, dat hoe talrijk de uitbottingen plaats hebben, en hoe bsmettelijk de aard der ziekte moge zijn, er na het gebruik der sarracenia bijna nimmer een likteeken achterblijft, dat van het woeden der ziekte zou kunnen getuigen."

Ziet daar wat Dr. Mornis in hoofdtrekken heeft medegeeld. Misschien zou er bij nader onderzoek iets op zijn af te dingen. Algemeen toch is het bekend, hoe de Amerikanen zich dikwerf door overdrijving kenmerken, zoowel op politieschen godsdienstig als op wetenschappelijk terrein. Zij vervallen nog al spoedig in uitersten, zoodat het onbevangen oordeel er wel eens bij inschiet. Dit verschijnsel kan zich hier ook hebben voorgedaan. Doch ook kan het omgekeerd eene bevinding zijn, die na gezet onderzoek en stipte waarneming is verkregen. In allen geval achten wij de zaak der mededeeling overwaardig, om zoodoende de aandacht op dat punt te vestigen, zoowel van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement in het algemeen, als van het Geneeskundig bestuur in het bijzonder. Men trekke uit deze mededeeling echter niet het verkeerde gevolg, dat wij door ons schrijven het zouden willen doen voorkomen, dat wij de bemoeijingen en pogingen der Oost-Indische Geneeskundige Dienst als onvoldoende zouden achten, om gunstig op den gezondheidstoestand der inlandsche bevolking in te werken. Verre van daar! wij zijn niet eenzijdig of blind partijdig genoeg om niet volmondig te erkennen, dat reeds zeer veel goeds en heilzaams door dien hoogst gewigtigen tak van dienst in deze kolonie is verrigt geworden. In tegenstelling van zoodanige verkeerde opvatting durven wij gerustelijk verklaren, dat onze koloniale geneeskunde in vele opzigten naar den eersten rang met die van andere kolonien mag dingen, zoo wel wat het wetenschappelijk standpunt als de dienstregeling, vooral het militair gedeelte, betreft. Er moge in de civiele geneeskundige dienst nog niet die uitbreiding gekomen zijn, als door velen noodig wordt geacht; billijkheid eischt tevens te wijzen op het uitgebreid nut, dat de opleiding van inlandsche geneeskundigen en vaccinateurs reeds heeft aangebagt en nog bij voortduring zal kunnen stichten. Echter de vaccine heeft met vele tegenspoeden te kampen, van verschillende omstandigheden afhangende, en een der grootste beletselen — wie weet dat niet? — is het ingeworteld vooroordeel van den onbeschaafden boschof eilandbewoner, om eene kunstbewerking te ondergaan, die hoe eenvoudig ook, toch in zijne oogen iets mystieks, iets verdachts heeft, waardoor het verschijnsel dan ook ontstaat, dat de vaccine niet die algemeen gewenschte slagboom tegen de verwoestende kinderpokken daarstelt, als men ter wille der menschelijkheid wel wenschte. Het is dus hoofdzakelijk om die reden, dat wij de *Sarracenia Purpurea* ten spekulatie aanbevelen aan allen die belang stellen in den welstand der verschillende inlandsche bevolkingen, waarmede de algemeene bloei en welvaart dezer uitgestrekte gewesten zoo innig te zamen hangen.

1) Dr. Morris zegt echter niet, welk deel der plant wordt gebezigd, bloem, blad of wortel.

NEDERLANDSCH-INDIE.

BATAVIA.

Gisteravond vertoonde de anders zoo doodsche stad Batavia een levendig en geheel nieuw schouwspel. Op het groote bordes van het stadhuis zat een aanzienlijk gezelschap. Zijne Excellentie de Gouverneur-Generaal genoot met familie en eenige hooge autoriteiten de voorstelling van een Waijangspel, dat in front van het oude stadhuis werd vertoond. Duizende toeschouwers en honderde rijtuigen waren toegestroomd om mede deelgenooten van dit avondfeest te zijn. Hoe groot de dringende en golvende gemeente ook was, heeft er de beste orde geheerscht en de aanzienlijke toeschouwers reden zeer voldaan ten half elf ure huiswaarts.

Gisteren morgen arriveerde alhier ter reede van Singapore het Gouv. stoomschip *Hertog Bernard*, gezagh. J. J. H. Stolte, aanbrengende berigten uit Europa, verzonden per fransche messageries impériales, loopende tot 17 Januarij.

Gisteren middag arriveerde ter reede alhier Z. M. oorlogskorvet *Prins Maurits*, kommandant kapitein luitenant ter zee Kemper. Aan boord van dit schip bevinden zich 18 adelborsten, welke met dien bodem een oefeningstogt in den Indischen Archipel zullen maken. Voorwaar, een goede maatregel om de toekomstige zee-officieren wat meer ondervinding te doen erlangen. Het herinnert ons aan den tijd, toen de adelborsten met dit doel nog grootere togten maakten, namelijk de zoogenoemde reizen om de wereld.

Het gouvernements stoomschip *Hertog Bernard* zal den 3den Maart naar Bandjermasin vertrekken om kolonel Happé naar zijne nieuwe bestemming te brengen.

Berigten uit Singapore melden dat de ex-Sultan van Lingga Tringano heeft verlaten en over land naar Siam is teruggekeerd.

De Bataviasche korrespondent van de *Straits Times* berigt onder anderen, dat partikulieren van de gouvernements beambten beleedigingen te verduren hebben. *Zoo* dit al waar mogt zijn, waarom zich dan niet tot de bevoegde autoriteit gewend? Dit zou dunkt ons vrij wat meer helpen, dan eene klagt in te brengen, dáár waar men noch geïnteresseerd, noch bevoegd is, zulks te verhelpen.

Onlangs brieven en tijdingen uit Makassar ontvangende, verheugde het ons bijzonder op te merken, dat het *Makassaarsche Handels- en Advertentieblad* eene gunstige verandering had ondergaan, zoowel wat vorm als inhoud betrof. Er is meer leven in gekomen, en dit is voor Indie een bepaalde behoefte. Openbaarheid toch is de grootste grief en nekslag voor alles wat verkeerd is. Blijft de publieke pers een oordeelkundig gebruik maken van haar invloed op zamenleving, gang van zaken en opinien, dan kan dit niet anders dan hoogts nuttig voor de kolonie zijn. Wij wenschen den nieuwen uitgever van het *M. H.* en *Adv. bld.*, onzen voormaligen stadgenoot en medearbeider aan den *Java Bode*, den heer *K. Sutherland* alle mogelijke succes en medewerking toe, en hopen dat hij in staat moge zijn voor te gaan zoo als hij begonnen is.

Doch — nu nog een enkele vraag en opmerking aan onze lezers. Heeft men wel opgemerkt dat het vroegere niets beduidende *Padangsche Courantje* op een zeker tijdstip vervormd, vergroot en verbeterd als *Sumatra Courant* is te voorschijn getreden? Kan men thans ook niet nagaan welk, eene gunstige ommekeer er insgelijks in het boven beschreven *Mak. H.* en *Adv. blad* heeft plaats gegrepen? Dit is een verblijdend teeken, zal men antwoorden. Toegestemd. Maar heeft men bij dat antwoord er wel bij gedacht, dat de uitgevers van genoemde bladen beide uit de werkplaatsen afkomstig zijn van den *Java-Bode*, en zij daar, zoo niet hunne opleiding, dan toch een deel hunner vorming hebben erlangd? Onze lezers mogen derhalve uit die omstandigheden ontwaren, dat de *Java-Bode* ook in dat opzigt eenig nut heeft mogen stichten.

Gedurende de maand Februarij 1863 is in de Spaarbank

ingebragt geworden	*f*	11186.37
en daaruit terug genomen	„	18411.78
Op Ulto. Feb. 1863 beliepen de inlagen		
van 1701 Inleggers	*f*	1293940.86
en is tot dien datum terug genomen . . .	„	838533.06
Zoodat ingelegd blijft	*f*	455407.80

Aangekomen Vreemdelingen te Batavia.
VAN 25 TOT 27 FEBRUARIJ 1863.

MARINE-HOTEL. R. Wilson, van Bandjermasin. — Althing, J. Scheltema, van Samarang. — van der Poel, van Pasoeroean. — T. en J. H. Le Bret, van Nederland. — J. S. Toppin en familie, van Singapore.
HOTEL DES INDES. van Delden, v. d. Ven, van Mansveldt, J. C. v. d. Palm, van Samarang. — S. A. Liebert, N. Hofstede, van Citters, Stolte, W. London, van Singapore. — Riess, Lautier, van Buitenzorg. — H. J. Kleijn, E. v. d. Loeff, van de Reede.
HOTEL DER NEDERLANDEN. Kemper, van Nederland.
HOTEL WILLEM II. Wieneke, Koot, van Soerabaija.

Aangekomen en Vertrokken Passagiers.
VAN 25 TOT 27 FEBRUARIJ 1863.

Met het Ned. Ind. stoomschip *Gouv. Generaal*, gezagv. H. Krasser, de Heeren Dr. Onnen, ten Cate, van der Poel, van der Elzen, Buys, van Delden, Weinicke, Mansveldt, van der Ven, Koot, Cramer, van der Palm, Schol, Michel, Beijer, Mevrouw Hartman, Pangéran Soeta Mandetta, Radhen Aboebakar, Radhen Mahomad, Radhen Machmoet, met 4 vrouwen en 10 kinderen, benevens Z. M. troepen van Samarang en Soerabaija.

Met het Ned. Ind. stooms. *Batavia*, gezagv. G. Nije, de Heer Kraus en zoon, benevens Z. M. troepen van Samarang.

Met Gouv. stoomschip *Hertog Bernard*, gezagv. J. J. H. Stolte, de Heeren Toppin, Echtgenoot en bediende, A. Leibert, A. Schröder, twee gebroeders Le Bret, Hofstede, A. Polkin, Hollemberg de Berveld, W. London, Jhr. van Citters, van Singapore.

Met het Nederl. schip *Zaanstroom*, gezagv. R. L. Schaap, de kapiteins der infanterie Steevert, Oppel en Thelen, Luit. ter zee Tromp en Lapidoth, de Heeren C. van Zameren, N. C. Spijker, Echtgenoot en kind, de jongeheer Saijers, 11 militairen en 5 schepelingen, naar Amsterdam.

Met het Ned. Ind. stoomschip *Batavia*, gezagv. G. A. Nije, de Heeren ten Kate, Brest van Kempen, de Jongh, Metzler, Echtgenoot en één kind, Wood, Vidal, Nuy, Caldwell, Kraaijenhoff, Page, Oort, van der Ven en van Delden, naar Muntok, Riouw en Singapore.

Bantam. — De rivier Tjiboengoer is andermaal buiten hare oevers getreden, en, hoewel minder dan vroeger, is daardoor toch nog eene vrij groote uitgestrektheid bouwland onder water gezet. Tot herstel der daardoor aangerigte schade zijn bereids de noodige bevelen gegeven.

Samarang. — Door den gezagvoerder J. van Zandwijk van de stoomboot *Prins van Oranje* zijn in den namiddag van den 16den Feb. op de hoogte van 't Visschen eiland opgenomen twee inlanders, welke drijvende waren op een vlot. Deze schipbreukelingen, die door genoemden gezagvoerder naar Batavia zijn mede genomen, hebben verklaard, dat hunne praauw, te huis behoorende te Palembang, op hunne terugreize derwaarts van Telok Betong door harden wind en hooge zee uit elkander is geslagen. Zij hebben op 't Boompjes eiland van het wrak drie vlotten gemaakt en zich gedurende acht dagen moeten voeden met oude klappers, waaruit de lading der praauw bestond.

Japara. — Ten gevolge van zware regens in den nacht van Zondag op Maandag, den 8sten en 9den Februarij, is de rivier van Japara buiten hare oevers getreden en zijn de omliggende kampongs Saripan, Potrojoedan, Pangang en Bapangan 4 voet onder water gezet. Deze hooge waterstand hield echter niet langer aan dan twee uren, waarna het water binnen de oevers der rivier terugtrad en daarin verbleef tot Maandag morgen 11 uren, als wanneer de omliggende kampongs andermaal ruim 4 voet onder water werden gezet en het water bleef wassen tot 's avonds 8 uren. Op de aloen-aloen stond ruim 4 voet water en voor de regents-woning twee voet. In den nacht van Maandag op Dingsdag nam het water weder af, zoodat de rivier Dingsdag morgen binnen hare oevers was teruggekeerd.

In de kampong Saripan zijn 8 en te Bapangan 24 inlandsche huizen weggespoeld en in de eerstgenoemde kampong 7 en in de laatstgenoemde kampong 33 inlandsche huizen zwaar door het water geteisterd. De kleine bruggen en wegen in de kampongs van de hoofdplaats Japara hebben veel geleden. Menschenlevens zijn niet te betreuren; slechts een man werd door eene balk getroffen, doch bevindt zich buiten levensgevaar. De schade wordt begroot op *f* 3254.

Te Majang is ten gevolge van een bandjir in de rivier Wawahan eene vrouw verdronken. Van de suikerriet aanplanting van de fabriek Petjangahan zijn 91 bouw overstroomd en hebben dientengevolge eenigzins geleden.

In het distrikt Bandjaran zijn $3\frac{3}{4}$ bouw sawah met padi beplant door de overstrooming vernield en is eene vrouw verdronken. De brug van Mambak in den weg naar Bandjaran is weggeslagen, doch de houtwerken zijn meest alle weder opgevischt. De bevolking van de kampongs Saripan Bapangan was bezig hare woningen weder op te zetten en te herstellen.

Lampongsche-Distrikten (Januarij). — De beplanting der sawahs was afgeloopen; het op de ladangs geplante padigewas beloofde een goeden oogst. De weêrsgesteldheid was gedurende deze maand onstuimig. De gezondheidstoestand der bevolking was over het algemeen bevredigend. Van de kustplaatsen dezer residentie kwamen ter hoofdplaats Telok-Betong aan 9 en vertrokken 30 praauwen. Van Java en elders kwamen ter hoofdplaats aan 42 en vertrokken 36 vaartuigen.

De ingevoerde artikelen bestonden uit 3238 pikol rijst, $6\frac{1}{2}$ kojang zout, 4 pikol gambir, $18\frac{1}{2}$ pikol tabak, tamarinde, $8\frac{1}{2}$ pikol gedroogde visch, 1 paard, 31 thail goud, *f* 9280 aan zilveren munt en verschillende andere goederen, van Ooster schen en Westersche fabrijk.

De uitvoer bestond uit 445½ pikol gom-elastiek, 558 pikol damar, 487 pikol peper, 31 pikol koffij, 18,000 stuks klappers, 8½ katti vogelnestjes, 22 pikol kapas en *f* 20,475 aan zilveren munt.

De marktprijzen waren als volgt:

Rijst, de pikol van	*f*	7.—	tot *f*	12.—
Gom-Elastiek	„	70.—	„	75.—
Peper (swarte)	„	12.—	„	15.—
„ (witte)	„	25.—	„	30.—
Damar	„	10.—	„	12.—
Koffij	„	30.—	„	38.—
Klappers de 100 stuks	„	3.—	„	4.—
Klapperolie de pikol	„	28.—	„	30.—

Op den 30sten December jl. strandde bij Tandjong Toewa (IV Marga's) eene praauw sampang, komende van Schampang en bestemd naar Telok Betong, en werd door den zwaren golfslag geheel stuk geslagen. De opvarenden zijn gered; doch van de lading is bijna niets geborgen kunnen worden. De schade wordt op *f* 980 begroot. Gedurende de maand Januarij werden in deze residentie gedood 4 tijgers en 24 krokodillen, waarvoor aan premien eene som van *f* 143 is betaald.

Zuid- en Ooster-Afdeeling van Borneo. — Ter aanvulling van het voorkomende in ons nummer van den 11den Februarij jl. kunnen wij omtrent den stand van zaken in dit gewest nog de volgende berigten, loopende tot den 1sten Februarij, mededeelen. In de boven Riam-Kiwa (Martapoera) is in den morgen van den 4den Januarij de gepalissadeerde Dajaksche kampong Leang-Djarang door een bende muitelingen aangevallen, waarvan zij 18 huizen verbrand hebben. Zooals vernomen werd, behoorden deze roovers tot de bende van Praboe Anom. De onmiddelijk op het vernemen van dit berigt uitgezondene patrouille heeft den vijand vruchteloos opgezocht. Aan de ons goedgezinde en vertrouwde hoofden in de afdeeling Martapoera zijn eenige vuurwapenen afgestaan, ten einde bij eventuele aanvallen des vijands de bevolking in staat te stellen zich beter te kunnen verdedigen.

Het grootste gedeelte der vroegere aanhangers van Goesti Kassan heeft zich onderworpen en in de omstreken van Margasari met der woon gevestigd.

In den nacht van den 15den Januarij werd het huis van den pembekel Doepa van Alabio (Amoenthai) door eene groote bende roovers aangevallen. De pembekel en zijne huisgenooten sloegen de vijanden moedig af, doch konden niet beletten, dat de woning in brand werd gestoken. De adsistent-resident, tevens militaire kommandant van Amoenthai, begaf zich terstond derwaarts en ontdekte, dat de daders van dit feit eenige bewoners waren van Alabio en Soengei Banar, geholpen door eenige roovers van pangeran Singa Terbang. Kort daarna werd het berigt ontvangen, dat in het huis van zekeren Dong Katip van de kampong Padang-Darat, ¾ uur van Amoenthai gelegen, zich verscheidene gewapende personen hadden vereenigd. Toen vredelievende pogingen om die lieden uit elkander te doen gaan niet hielpen, rukte de majoor A. de Veer de Rochemont den 17den Januarij met 60 bajonetten en 1 berghouwitser uit Amoenthai naar Padang Darat op. Bij zijne komst aldaar ging echter de bende, die uit ± 200 gewapende personen bestond, op de vlugt, terwijl uit een boschje ter zijde van den weg een vijftigtal muitelingen hun vuur op de onzen opende.

Dit werd beantwoord en wel met dat gelukkig gevolg, dat ook deze troep op de vlugt sloeg, met achterlating van 7 dooden (waaronder Dong Katip) en eenige wapenen.

In het Kanarumsche (afdeeling Tabalong) was een der hoofdelingen van Goestie Said, Oemar genaamd, met zijne volgelingen uit de Doeson verschenen om de welgezinde kampongs tot verzet over te halen. In de kampong Lousia gekomen, geraakte hij met pembekel Nala, die aan zijne vorderingen niet wilde voldoen, in gevecht, waarbij hij met vele zijner volgelingen sneuvelde, zijnde daarop de rest der bende door genoemden pembekel verjaagd.

Den 25sten Januarij vertrok de 1e luitenant G. C. R. M. de Graeff met 30 bajonetten van Parang naar Pringin, ter afhaling van vivres, die van Amoenthai verzonden waren. Bij daar aankomende, vond hij eene pasanggrahan verbrand en

nam hij, dat te Kalahiang zich eene bende muitelingen ophield. De luitenant de Graeff liet te Pringien 13 bajonetten achter ter bescherming van de verwacht wordende vivres en trok met de overige 17 naar Kalahiang, alwaar hij omstreeks 200 gewapende muitelingen aantrof, die hij aanviel en noodzaakte terug te trekken, met achterlating van vier dooden en verscheidene gekwetsten. Daarop trok onze kleine magt, welke één doode en één zwaar geblesseerde had bekomen, op Pringien terug. Volgens geruchten zou pembekel Noro, de eerste aanvoerder der bende, gesneuveld zijn. De uit de kampongs gevlugte bewoners kwamen bij de nadering onzer troepen weder uit de wildernissen te voorschijn en betrokken hunne huizen. (*Jav. Ct*).

Met de jongste Mail-gelegenheid naar Java werd door den handelstand alhier het volgende rekest Z. E. den Gouverneur-Generaal over Nederlandsch-Indië aangeboden:

Geven met verschuldigden eerbied te kennen: J. Mohrmann & Co, W. B. Ledeboer & Co, J. F. van Leeuwen & Co, J. G. Weijergang. M. Ohl & Co.

Dat zij zich den 27sten November 1861 per requeste tot Uwe Excellentie hebben gewend om goedgunstige ondersteuning van het daarbij gevoegde, door hen aan Z. M. onzen geëerbiedigden Koning gerigt adres, waarbij met aandrang om een nieuwen termijn van inwisseling der oude koperen munt voor *Celebes en Onderhoorigheden* werd verzocht.

Dat zij tot hun leedwezen sedert dien aangaande niets mogten vernemen, en het intusschen van het grootste gewigt blijft voor Makassers handel (waarbij ook Neêrland's handel en nijverheid belangrijk geïnteresseerd zijn), dat aan hun verzoek zoo spoedig mogelijk worde voldaan.

Redenen waarom zij zich op nieuw tot Uwe Excellentie wenden, en nu met het bescheiden verzoek, omtrent den loop dier zaak inlichtingen te mogen ontvangen.

't Welk doende. enz.

Volgen de bovenstaande naamteekeningen.

Toen ten gevolge der ordonnancie van den Gouverneur-Generaal over N. I. dd. 3 September 1858 de inwisseling van de oude koperen duiten tegen zilveren munt en centen in deze Gewesten plaats vond, werd hiervoor aan het Gouvernement Celebes en onderhoorigheden slechts eene tijdruimte van 45 dagen toegestaan. Overal, waar zich het Nederlandsch gezag doet gelden, vond de bevolking wel gelegenheid tot deze inwisseling, en werd zij hiervan wel onderrigt, zoowel hier als in de bondgenootschappelijke rijken en rijkjes, (in deze laatste evenwel zoo goed als de gebrekkige kommunikatie zulks toeliet); doch de gehechtheid van den Inlander aan zijne oude munt, gevoegd bij zijn bekrompen oordeel om te kunnen begrijpen, dat 100 centen evenveel waarde hebben als 120 duiten; de vrees voor de ophanden zijnde Bonische expeditie en de moeijelijkheid, die het in had, om zich in dien tijd zoo naar deze plaatsen als naar Makasser te begeven, waren oorzaak, dat schier alleen door de Europesche, Chinesche en Inlandsche kooplieden duiten ter inwisseling werden aangeboden.

In de binnenlanden bleven zij als het ware opgestapeld, waarvan de handel, na het eindigen der expeditie, bij den tegenwoordigen toestand van het muntwezen en de bestaande Gouvernements bepalingen daaromtrent, al het nadeelige moest ondervinden.

Toen na deze expeditie het weinige zilvergeld, dat er tengevolge van de verwisseling in cirkulatie was gekomen, alsmede dat er voor het uitbetalen van soldijen enz. in zilver was aangebragt, langzamerhand was weggevloeid, waren de oude koperen duiten schier de eenige munt, die de handel in betaling kon aannemen, wilde hij niet alle transaktiën staken; zoodat het niet vreemd was bij sommige firma's een bedrag van 50 tot *f* 100,000 daarvan schier als een dood kapitaal in kas te vinden; naardien zij hoogstens gedurende 5 maanden des jaars in betaling van produkten konden worden uitgegeven. Daarenboven werd de uitvoer van centen naar Java verboden en het zilver al schaarscher en schaarscher, doordien door 's Lands kassen bij de betaling van landrenten enz. niets anders dan zilveren munt met bijpassing van centen mogt worden aangenomen. Zoo was de toestand van den handel reeds ongeveer twee jaren geleden en dat deze er niet op verbeterd is, zal wel geen betoog behoeven. Ten gevolge daarvan hebben reeds onderscheidene Chinesche handelaren moeten failleren ten prejudice van den Europeschen handel, die niet alleen hierdoor aanmerkelijke schade leed, maar zich ook in alle transaktiën bemoeijelijkt ziet. De handelstand wendde zich dan ook per rekest dd. 12 Maart 1861, tot Z. E. den Gouverneur-Generaal met een gemotiveerd en dringend verzoek tot openstelling van een nieuwen termijn tot inwisseling der oude koperen duiten; en toen hij hierop eene afwijzende dispositie ontving, tot Z. M. den Koning. (Zie *Makassarsch Weekblad* 1862, No. 6 en 7.) Dan ook hierop tot dusverre evenmin eenig antwoord ontvangende, wordt het duidelijk, waarom de handel nogmaals bovenstaand rekest tot Z. E. den Gouverneur-Generaal rigtte.

Immers er is thans schier geen zilvergeld in cirkulatie, en heeft de handel dit bij het remitteren naar Java dringend noodig, dan is het niet minder te krijgen dan met een agio van 6 duiten per gulden; zoodat de handel zich door al deze omstandigheden als het ware in den hartader voelt aangetast, en zich met een geheelen ondergang bedreigd ziet. Ten volle moeten wij dan ook beamen, dat hiervan een noodwendig gevolg moet zijn, indien deze stand van zaken nog lang moet voortduren, dat Makassers handel weldra geheel zal zijn te niet gegaan, en de opbrengsten der omstreken weder naar Singapore zullen vloeijen in plaats van naar Nederland, en Engelands industrie in de behoeften dezer plaats zal voorzien in plaats van de Nederlandsche nijverheid; zoodat teregt wordt gezegd, dat Neêrlands belangen hierbij het meest zijn geïnteresseerd. Het eenige middel om dit te verhoeden, ligt o. i. ook opgesloten in de inwilliging van bovengenoemd verzoek van Makassers handelstand aan den Gouverneur-Generaal van N. I. dd. 12 Maart 1861, om:

1e. Een nieuwen termijn toe te staan voor de inwisseling der oude koperen duiten op Celebes en onderhoorigheden, en dien termijn, met het oog op den geheel bijzonderen toestand dezer gewesten, te bepalen van April tot November of December.

2e. Toe te staan, dat nog gedurende 2 à 3 jaren, de landrenten met oude duiten worden betaald, en

3. te bepalen, dat het verbod van invoer van koperen pasmunt op Java niet van toepassing is op den invoer van nieuwe centen.

Makasser, 24 Januarij. Het Nederlandsch Barkschip *Davo*, gevoerd door kapt. Wijtenhorst, zeilende op den 4den Januarij 1863, van Singapore en bestemd naar Shanghae, [China], strandde in den nacht van den 12 op den 13 dezer op Zuid rif van het eiland Dewakang, behoorende tot de Tijnan-eilanden en ongeveer 70 Eng. mijlen ten W. van deze stad gelegen. Na vruchteloos alle pogingen aangewend te hebben tot het weder vlot krijgen van het schip, verlieten het de kapitein en verdere Equipage, in het geheel 17 man tellende, daar het vaartuig reeds met den 3en stoot 16dm. water maakte. Door de zware branding en buijig weder leed het schip zoodanig, dat het roer door het breken van de vingerlingen geheel onbruikbaar werd. Gedurige schokken deden het voorts zoodanig vastzitten, dat het niet meer op te halen was. Toen op den 13 Januarij des morgens ten 7 ure de bemanning het verliet, stond het water reeds 4 à 5 vt. hoog in de kajuit. De schipbreukelingen hadden zich met hun groote sloep naar het eiland Dewakang gered, van waar de kapitein en 4 man met eene aldaar zijnde visschersprauw zich naar Makasser lieten overvoeren. Door tusschenkomst van den Gouv. van Celebes en Onderhoorigheden, vertrok op den 18den dezer Zr. Ms. stoomschip *Suriname* naar de plaats des ongevals en keerde op den 20sten dezer daaraanvolgende ter reede Makassar terug, met zich voerende de overige op het eiland achtergebleven schipbreukelingen.

Hooge zeeën en buijig weder en gebrek aan voldoende hulpmiddelen beletteden de Equipage tijdens hun verblijf op het naburig eiland, iets van inventaris of lading te bergen. Het schip was 264 gemeten lasten groot en had eene belangrijke lading van tin, rijst, suiker, nagelen, rotting, mangrove bast, verwhout, balken, tin in bladen, lood, kettingen, ankers, diverse koopmansgoederen, kruid, Champagne, provisien, enz. in.

Het wrak, de inventaris en de lading werden gisteren verkocht en opbrachten de som van *f* 17095.—

(*Mak. N. en Adv. Bl.*)

OFFICIELE BERIGTEN.

EXTRAKTEN *uit de Registers der Besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië.*

BATAVIA, den 24sten Februarij 1863 (No. 3.)

(Staatsblad no. 21.)

Gelezen, enz.

Den Raad van Nederlandsch-Indië gehoord:

Is goedgevonden en verstaan:

Met ampliatie van art. 8 der bepalingen betreffende het afnemen van het landmeters-examen enz. (staatsblad 1857, no. 19), te bepalen:

dat in gewesten, waar geen raad van justitie gevestigd is, de akte van bekwaamheid wordt ingediend aan- en de beëdiging geschiedt door het hoofd van gewestelijk bestuur;

dat alsdan de in art. 14 dier bepalingen bedoelde personen zich in de door hen af te geven akten moeten noemen „gezworen landmeter, als zoodanig wettig beëdigd door het hoofd van gewestelijk bestuur te . . . ."

Afschrift, enz.

Ter ordonnancie van den Gouverneur-Generaal:
De Algemeene Sekretaris,
A. LOUDON.

BATAVIA, den 26sten Februarij 1863. (No. 2.)

(Staatsblad no. 22.)

Gelezen de missive van den minister van Koloniën van 22 December 1862, Lt. Azz. no. 23/1647:

Is goedgevonden en verstaan:

Krachtens magtiging des Konings, Hoogst Deszelfs besluit van 5 Junij 1861, no. 71 (Indisch staatsblad 1861, no. 84), houdende bepalingen omtrent het toekennen van gouden medailles en geldelijke belooningen aan inlandsche schepelingen beneden den rang van officier, dienstdoende aan boord van 's Rijks schepen en vaartuigen van oorlog in Nederlandsch-Indië, ter zake van 30 of 36 effektieve jaren onafgebroken trouwe en eerlijke dienst, ook van toepassing te verklaren op de inlandsche opvarenden van schepen en vaartuigen, behoorende tot de gouvernements-marine in Nederlandsch-Indië.

Afschrift, enz.

Ter ordonnancie van den Gouverneur-Generaal:
De Algemeene Sekretaris,
A. LOUDON.

BATAVIA, den 42sten Februarij 1863. (No. 1.)

Gelezen de missives van den minister van Koloniën van 13 September 1861, Lt. Aaz, no. 15/1109, en van 25 Januarij en 5 December 1862, Lt. Aaz, no. 3/100 en 21/1570.

Gelet, enz.

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk: Ten behoeve van het vendukantoor te Samarang, voor dat kantoor vast te stellen het volgende personeel en de volgende sommen:

	's maands.	's jaars.
Een superintendent op eene toelage van	*f* 50,—	*f* 600,—
Twee vendumeesters op een traktement van *f* 400, ieder	„ 800,—	„ 9600,—
Een sekretaris en boekhouder op een traktement van	„ 300,—	„ 3600,—
Een kassier op een traktement van	„ 300,—	„ 3600,—
Een venduschrijver op een traktement van	„ 90,—	„ 1080,—
Een idem „ „ „ „	„ 60,—	„ 720,—
Een vendu afslager „ „ „ „	„ 90,—	„ 1080,—
Een idem „ „ „ „	„ 60,—	„ 720,—
Klerkengelden ten bedrage van	„ 220,—	„ 2640,—
Een geldteller op een traktement van	„ 30,—	„ 360,—
Een venduomroeper op een traktement	„ 12,—	„ 144,—
Vier venduloopers à *f* 10 ieder	„ 40,—	„ 480,—
Twee boodschappers à *f* 8	„ 16,—	„ 192,—
Schrijfbehoeften ten bedrage van	„	„ 300,—
Reparatiën van de vendutafel en aankoop van papier voor de rekeningen		„ 119,—
te zamen	*f* 2068,—	*f* 25,235,—

Ten tweede: Enz.
Afschrift enz.

Ter ordonnancie van den Gouverneur-Generaal:
De Algemeene Sekretaris,
A. LOUDON.

Bij besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië van den 26sten Februarij 1863. no. 8, is aangeteekend, dat aan de ondervolgende personen bij de achter ieders naam bekend gestelde wetten brieven van naturalisatie als Nederlander zijn verleend, als aan:

Bij de wetten van 19 December 1862

Felix von Ballusseck, geboren te Carlsruhe (koningrijk Pruissen), tweeden luitenant der infanterie bij het leger in Nederlandsch-Indië te Salatiga. . . . N. staatsblad no. 224

Peter Ernst Carel Schmulling, geboren te Coblenz (koningrijk Pruissen), tweeden luitenant der infanterie bij het leger in Nederlandsch-Indië te Salatiga. N. staatsblad no. 225

Ernst Theodoor Gabriel Kreijenberg, geboren te Osterburg (koningrijk Pruissen), administrateur der jodium-onderneming te Molong, te Soerabaija . . N. staatsblad no. 226

Rudolph Hermann August Sehlmacher, geboren te Burg (koningrijk Pruissen), koopman te Soerabaija. N. staatsblad no. 227

Civiel Departement.

Ontalagen:

Eervol, wegens ziekte, uit zijne betrekking, onder toekenning van wachtgeld, de kommies op het residentie-kantoor te Madioen J. Kieffer.

Verleend:

Een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den kommies op het bureau van den adsistent-resident van Sumanap (residentie Madura) W. J. Selleger.

Benoemd:

Tot kommies op het bureau van den adsistent-resident van Sumanap, de kommies op het bureau van den resident van Pasoeroean W. H. van Affelen van Saemsfoort.

Tot kommies op het residentie-kantoor te Madioen, de opziener der tweede klasse bij de kaneel-kultuur J. E. F. Abrahami de Melverda.

BIJ DE BURGERLIJKE OPENBARE WERKEN.

Overgeplaatst:

Van Soerabaija naar Pasoeroean, om op te treden als eerstaanwezend ingenieur in de residentie van dien naam, de adspirant-ingenieur A. M. S. Hegerwaard.

Gesteld:

In aktiviteit, de door Zijne Majesteit den Koning benoemde, onlangs uit Nederland aangekomen adspirant-ingenieurs M. K. Prins, C. E. S. Verschueren en A. C. Maas, met bepaling, dat de beide eersten ter hoofdplaats Soerabaija en de laatstgenoemde ter hoofdplaats Banjoemaas gevestigd en werkzaam zullen zijn onder de bevelen van de eerstaanwezende ingenieurs op die plaatsen.

Militair Departement.

Verleend:

Een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den kapitein der artillerie E. K. Brands.

Vergund:

Op verzoek, naar Nederland terug te keeren, aan den bij de landmagt in Nederlandsch-Indië gedetacheerden eersten luitenant der Nederlandsche infanterie P. E. Perk.

Belast:

Met de waarneming der betrekking van militairen kommandant der Wester-afdeeling van Borneo, de majoor G. P. de Neve, van het 11de bataillon infanterie.

Geplaatst:

Bij het 11de bataillon infanterie, de luitenant-kolonel G. M. Verspijck, thans beschikbaar.

Overgeplaatst:

Bij het 1ste bataillon infanterie, (Djokjokarta), de majoor F. C. J. Kroesen van het 10de bataillon.

Als chef van het materieel bij het hoofd-bureau der artillerie, de majoor J. G. A. Kempees, thans kommandant der artillerie in de tweede militaire afdeeling op Java.

Als kommandant der artillerie in de tweede militaire afdeeling op Java, de majoor J. C. E. de Mol van Otterloo, thans kommandant der artillerie in de eerste militaire afdeeling op Java.

Bij de civiele en militaire geneeskundige dienst te Larentuka (eiland Flores, Timor en onderhoorigheden), de officier van gezondheid der derde klasse C. C. Couwenberg, van het groot militair hospitaal te Amboina.

Verklaard:

Dat de non-aktiefstelling van den kapitein der infanterie C. W. H. Thelen (Javasche courant 2 Augustus 1862, no. 62) is geschied wegens ligchamelijke ongeschiktheid, ontstaan ten gevolge van voor den vijand geleden vermoeijenissen.

Marine Departement.

Benoemd:

Tot tweeden machinist bij de gouvernements-marine, de machinist-leerling der eerste klasse bij die dienst J. M. Batteling.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

TELEGRAFISCH OVERZIGT.

Er hebben in Amerika hevige gevechten plaats gehad tusschen de Noordelijken en Zuidelijken. Er is een groote slag te Murfeesborough in Tenessee geleverd, die verscheidene dagen is voortgezet geworden en waarin de Federalisten zware verliezen hebben geleden. Ook Vicksburg is gedurende drie dagen vruchteloos door den Noordelijken generaal Banks aangevallen, waarbij hij echter zware verliezen ondervonden heeft. De in Washington uitkomende *Republican* meent dat eene bemiddeling der Europesche mogendheden thans niet zou worden afgeslagen. De emancipatiewet van president Lincoln is op po. Januarij afgekondigd. De Zuidelijken op hun beurt hebben Butler en zijne officieren voor eerloos en tevens vogelvrij verklaard. De zoo geduchte Federalistische stoomram *Monitor* is met man en muis gezonken. Butler is in het kommandement te New-Orleans vervangen door generaal Banks.

Het huwelijkskontrakt van den prins van Wallis en princes Alexandra is te Koppenhagen geteekend.

De wetgevende vergadering in Frankrijk is door den Keizer in persoon geopend; de troonrede was van geene beteekenis en ademde een vredelievenden geest. Er heerscht thans ook groote ellende onder de Fransche katoenspinners.

Uit Italië valt niet veel bijzonders te melden. Het Engelsch gouvernement heeft aan Paus Pio Nono eene schuilplaats te Malta aangeboden. Deze heeft met opgetogen zeil dit aanbod van de hand gewezen.

De Grieken willen nog steeds prins Alfred als Koning; men vreest er voor regeringloosheid.

Men meent in Turkije voorteekenen van een opstand te zien.

In Pruissen staan de zaken ook kritiek. Zoo de Koning in zijne ziens- en handelwijze volhardt, is het ergste te vreezen.

De geldmarkt heeft reaktie ondergaan. De Engelsche bank heeft haar diskonto gesteld op 4 pCt. Katoen 4 d. en Manchester goederen 3 d. lager.

Marseille, 15 Januarij. In de heden alhier ontvangen berigten uit Athene wordt gemeld, dat de Grieken, niettegenstaande de verklaring van Engeland, nog steeds eene bijzondere geestdrift toonden voor prins Alfred en dat men zijn portret nog steeds in alle winkels en op de openbare plaatsen zag. De Engelsche gezant was op reis naar de eilanden van den Archipel.

Parijs, 15 Januarij. *La France* beweert dat ook de hertog van Saxen-Coburg de kandidatuur voor den Griekschen troon heeft geweigerd.

Het blad deelt voorts mede, dat volgens berigten uit Turkije de sultan handelt, alsof hij zich op den oorlog voorbereidde. Engeland schijnt daartoe aan te zetten. Het kabinet van St. Petersburg is ontevreden en beschuldigt de Porte dat zij de Cirkassiërs ondersteunt en aanmoedigt.

Parijs, 16 Januarij. Volgens *La France* zal prins Napoleon in den senaat het woord voeren bij de behandeling van het adres van antwoord.

De *Patrie* verzekert, dat de Fransche regering bevel heeft gegeven om de fortifikatiewerken en de arsenalen in de maritime havens van blinderingen, gelijk aan de schepen, te voorzien.

De *Opinion Nationale* meldt dat Fuad-pacha gevorderd heeft, dat het Turksche leger met 50,000 man zal verminderd worden en dat men zou afzien van het plan, om gepantserde schepen te bouwen. De sultan heeft evenwel geweigerd hierin toe te stemmen en wilde liever een ander ministerie benoemen.

Madrid, 15 Januarij. Alle ministers hebben hun ontslag ingediend, hetwelk door de koningin is aangenomen. De maarschalk O' Donnell is belast met de zamenstelling van een nieuw kabinet. Men verzekert dat de heeren Posada als minister van buitenlandsche zaken zal optreden.

Van de Poolsche grenzen, 16 Januarij. De ligting van rekruten heeft gepasseerden nacht plaats gehad. De rust is nergens gestoord geworden. Er valt geen enkel feit van belang ten dien aanzien te melden.

ALGEMEEN OVERZIGT.

Partikuliere Korrespondentie.

16 Januarij.

Zeven dagen zijn voorbijgegaan sints mijn vorig schrijven en een tijdsbestek van zooveel dagen, hoe kort ook, blijkt evenwel vaak lang genoeg te zijn geweest om veel belangrijks te kunnen opleveren. Dit kan van het laatste zevental echter niet worden gezegd. Integendeel; wij zouden de politieke en diplomatieke weersgesteldheid gedurende dien tijd willen kenmerken met het bekend weerglaswoord: *bestendig*; niet op te vatten in den zin van: wat beter dan *goed* en wat minder dan *heel schoon*, maar in den zin van onveranderd, althans zonder belangrijke verandering. Om weder met Frankrijk te beginnen; de keizer heeft er de kamers geopend met eene rede, die zeer lang, maar tevens zeer onbeduidend is, waarin hij het verledene schetst, maar geene bepaalde beloften voor de toekomst doet, en die zoo dubbelzinnig klinkt, dat zoowel de Pausgezinden als hunne tegenstanders er elkander mede bemoedigden. Ook het *livre jaune*, dat terstond nadat de troonrede was uitgesproken, aan de afgevaardigden werd ter hand gesteld en diplomatieke bescheiden bevat, benevens een overzigt van de staatkunde der Regering, bevat ditmaal niets belangrijks, en deze laatste zitting van het wetgevend ligchaam, gelijk het thans is zamengesteld, belooft dien tengevolge ook zeer onbelangrijk te zijn, een gevolg welligt van die volmaaktheid, die volgens den Heer de Morny door de Fransche staatsinstellingen, met name door het wetgevend ligchaam bereikt zou zijn. In de senaat zou Prins Napoleon spreken, en nog vraagt men elkaar af, gedachtig aan vroegere redevoeringen uit zijne mond en brochures uit de pen van zijn sekretaris: zal hij spreken of niet? Doch 't waarschijnlijkst is wel dat hij zwijgen zal. Had hij andere plannen, zoo zou hij nu wel niet meer te Parijs zijn, maar een reisje hebben moeten doen, dat zijne stem, zoo hij nog gesproken had, tot die eens roependen in de woestijn had gemaakt.

De troonrede is echter vredelievend, dat moet gezegd worden. De keizer hoopt met al zijne kollega's in vrede te leven, en belooft een krediet aan te vragen van 12 millioen voor de hulpbehoevende werklieden, die vooral te Rouaan gevestigd zijn. Eerst heette het dat de keizer zelf derwaarts zou gaan, doch later heeft men bedacht, dat het zien van zooveel ellende het gevoel van Z. M. te sterk zou aandoen en misschien wel zijn leven in gevaar brengen; daarom zal de Minister Rouher, als president der kommissie van enquête voor deze zaak, zich met die taak belasten. Ook Z. H. de Paus is die ongelukkige werklieden gedachtig geweest en heeft eene gift van 10,000 franks gezonden. „Welk eene ruime gift!" roept de *Monde;* doch de ondeugende *Siècle* herinnert, dat de Paus als opbrengst der kollekte voor de Petruspenning wel 150,000 franks uit enkele departementen ontving en in 't geheel eene som van 16 millioen, dat hij nooit zoo rijk is geweest en dus wel meer had kunnen geven. Tot opvolger van mr. Morlot is de bisschop van Nancy benoemd en niet die van Orleans, zooals de klerikalen hadden gehoopt. Als men op Spanje let en hetgeen daar nu weder in de Cortes gesproken wordt, baart de vredelievende troonrede van Napoleon nog meer verwondering, zoo men ten minste voorbij ziet, dat de keizerlijke handen eenigzins door Mexiko gebonden zijn. Onbewimpeld spreken toch de Spaansche senatoren hun gevoelen uit, en onder hen zijn zeker wel vrienden van Frankrijk, doch ontbreekt het ook geenszins aan de zoodanigen, die de handelwijze van generaal Prim toejuichen, en het derhalve eens zijn met de Regering. Het antwoord op de troonrede is intusschen aangenomen en daardoor de positie van het Ministerie weder bevestigd.

Hoe langer zoo duidelijker blijkt, dat het Italiaansche kabinet geenszins van Rome afziet. Alleen heeft het antwoord van den minister van buitenl. zaken aan den Franschen gezant getoond, dat de tegenwoordige regering niet meer als de vorige ter bereiking van haar doel zal steunen op onderhandelingen met Frankrijk. Ook Garibaldi is zijne leus: Rome of de dood! nog geenszins vergeten; dat toonde voldoende zijn antwoord aan het nieuwe komité te Rome, dat hem tot president verkoos, welke benoeming door hem is aangenomen. De kommissie van enquête voor de rooverijen is te Napels aangekomen en veel wordt ingeschreven voor de slagtoffers.

Voor Griekenland hebben wij sints 26 uren een nieuwen kandidaat, den regerende hertog van Saxen-Koburg, dien Engeland ons aan de hand doet. Daar hij kinderloos is zou hij tot zoon aannemen den oudsten zoon van hertog August van Koburg en de hertogin Clementine van Orleans. Die laatste naam zegt genoeg om te verwachten, dat ook deze kandidatuur ernstig zal bestreden worden. De nationale vergadering, met welker verkiezing het soms al vrij bar is toegegaan, bevat eene groote meerderheid, die zich om den heer Grivas vereenigt en de republikeinsche mag heeten, omdat zij zich bij gebrek van een koning, zeer goed in eene republiek zou kunnen vinden. Allerlei onrustbarende geruchten zijn te Athene in omloop, die de officieren van het garnizoen eene akte van trouw aan de Nationale vergadering als hun eenigen Souverein, hebben doen teekenen. De Ioniërs zijn niet zeer happig om met Griekenland te worden vereenigd. Waarom zouden zij ook? Hoogere belasting en het gemis van vele Engelschen, die groote verteringen maken, zouden er het onmiddelijk gevolg van zijn, zonder dat dit door groote voordeelen werd opgewogen.

In Keurhessen zijn nagenoeg alle Ministers ontslagen. De keurvorst wilde geen hunner besluiten goedkeuren. Op het oogenblik heersche er groote wanorde. Een minister van financiën en buitenlandsche zaken zouden echter weder benoemd zijn. Nu, 't was wel noodig; geen pas kon zelfs worden afgeteekend, en de meest dringende zaken bleven onafgedaan. Graaf Bismarck heeft namens den koning van Pruissen de kamers geopend, de behandeling der budgetten van 1862, 1863 en 1864 toegezegd, benevens eene nieuwe wet op de militaire dienst, en de hoop uitgesproken op eensgezindheid tusschen de verschillende takken der Regering, die dan vervuld zal worden, wanneer elk zich binnen zijn grondwettige regten houdt. Ook de koning betoont zich ordelievend en heeft het adres der vertegenwoordiging van Berlijn in veel zachter toon beantwoord, dan verwacht werd naar het geen te dien aanzien gebeurd was. Intusschen zit de heer Bismarck lang niet vast op den zetel, ofschoon thans zelfs eene partij in de hoofdstad zich heeft gevormd, die zijne vroomste wenschen voorkomt, door een adres te teekenen, waarbij de koning verzocht wordt de konstitutie af te schaffen en den monarchaal-christelijken (echt landsvaderlijken!) regeringsvorm in te voeren. Voor een konflikt met Oostenrijk bestaat nu wel geen vrees meer. De generaal Willisen is thans benoemd tot gezant te Rome. Zeker is hij daar beter op zijne plaats dan te Turin.

De Zweedsche regering heeft voorstellen gedaan tot eene belangrijke parlementaire hervorming, waarvan eene tweede kamer door vrije verkiezingen en een eerste, verkozen door de vertegenwoordigers der provinciën de hoofdtrekken zijn. Voor die tweede kamer zou in het geheel geen census noodig zijn, voor de eerste daarentegen een zeer aanzienlijke.

Het Deensche kabinet stemt nu toe tot de afscheiding van Holstein uit een administratief oogpunt, mits het hertogdom zich dan ook niet langer met de binnenlandsche aangelegenheden der Monarchie bezig houde. De regering ontzegt echter aan den duitschen Bond alle regt op Sleeswijk.

De koning van België verkeert weder in min gunstigen toestand. Hij zal eene nieuwe operatie ondergaan, waarvoor echter de geschikte tijd nog niet gekomen is.

De onderaardsche spoorweg te Londen is thans voor het publiek opengesteld. De eerste dag was niet bijzonder gelukkig. Door te weinig toevoer van versche lucht waren de beambten ongesteld en hadden een paar ontploffingen plaats, die het gaslicht uitdoofden en alles in een egyptische duisternis hulden. Onheilen hebben echter daarbij geen plaats gehad. De Regering heeft de Paus uitgenoodigd zijn verblijf op Malta te vestigen, tot dat de zaken in Italië geschikt zouden zijn. Z. H. heeft, zoo als te voorzien was, er voor bedankt. Eenmaal uit Rome, ware hij nog zoo spoedig er niet weer in.

In Amerika hebben belangrijke gebeurtenissen plaats gehad. Bij Murfeesborough, in Tenessee heeft een bloedige slag plaats gehad, waarbij de Noordelijken wel zware verliezen geleden, doch het centrum der Zuidelijken doorgebroken en hen een mijl ver teruggedreven hebben. Bij dit feit verloren echter vier hunner regimenten de helft der manschap en alle officieren. De geheimzinnige expeditie van Generaal Banks is gerigt tegen Vicksburg, de eenig overgebleven sterkte der zuidelijken aan de Missisippi. Gelukte het hun deze te ontnemen, zoo zou de Konfederatie in twee deelen gescheiden zijn. De Zuidelijke zetten alles op het spel om deze sterkte te behouden, verdedigen haar met meer dan 100,000 man en hebben vier aanvallen krachtig afgeslagen. — President Lincoln houdt vast aan zijne vroegere vrijverklaring der slaven. Deze maken het hunne bezitters lastig en gevaarlijk en worden zoo diep mogelijk naar het binnenland gezonden. De demokratische partij, vooral de groote handelaars van New-York en New-Yersey willen een nieuwe poging tot verzoening doen en beramen daartoe eene konventie te Louisville, waartoe ook de vertegenwoordigers van het Zuiden zouden worden uitgenoodigd.

Uit Mexiko is geen belangrijk nieuws.

Hier te lande is alles ook doodstil. Met 20 Januarij zal dat echter wel veranderen. Dan vergadert de Eerste Kamer weder en worden levendige debatten te gemoet gezien over de vraag: welke beteekenis te hechten zij aan de verwerping van het butget van koloniën? Als minister voor dit departement hoor ik thans den oud-resident Steinmetz noemen, broeder van den Generaal.

P. S. Verzoek uwen uitgever ons zijn blad voortaan toe te zenden per fransche Messageries. Daardoor ontving men hier de laatste berigten een dag of acht vroeger dan die met de gewone mailboot.

POLITIEK OVERZIGT.

De tweede kamer heeft de *Kredietwet voor het departement van Koloniën* door den heer *Betz*, als minister van koloniën *ad interim*, angeboden, *aangenomen*. Bij de diskussiën vroeg de heer *Wintgens*, of de regering genegen was voorschotten aan de suikerfabrikanten te doen, die in nood verkeeren. De minister heeft geantwoord, dat de regering daartoe niet genegen is.

De eerste kamer komt den 20sten bijeen om over de *Kredietwet* te beslissen. De reaktionaire pers beweegt hemel en aarde

BIJVOEGSEL
VAN DEN
JAVA-BODE
van Zaturdag 28 Februarij 1863, N°. 17.

om die wet te doen verwerpen. Het ongerijmde der veronderstelling dat de eerste kamer daartoe zoude overgaan, behoeft wel niet aangetoond te worden.

Een minister van koloniën zal wel niet benoemd worden, voor dat de *Kredietwet* in de eerste kamer aangenomen is. Omtrent den persoon die met deze portefeuille belast zal worden, hoort men nog niets naders. De geruchten ten aanzien van den heer *van Heukelom* blijven aanhouden. Zekers weet men echter nog niets.

NEDERLAND.

Rotterdam, 16 Januarij. De weersgesteldheid blijft hier te lande voortdurend zeer zacht. Wij hebben nauwelijks de helft van de maand Januarij achter den rug en men zou zich gemakkelijk kunnen verbeelden in de lente te zijn. De trekvogels, die ons gedurende den winter verlaten, keeren terug, en het is niet zeldzaam ooijevaars, goudvinken en kievitten door de lucht te zien zweven.

Op het plantenrijk blijft dat zachte weder ook niet zonder invloed, zelfs in de vrije natuur ziet men bloemen te voorschijn komen. De vruchtboomen beginnen te knoppen en de beziënplanten hebben reeds blad gezet. De granen staan mede voortreffelijk. Men ziet zelfs veldarbeid verrigten die anders voor de lente bestemd is. Wordt daardoor aan veel monden brood verstrekt, dat zachte weder brengt aan den anderen kant ook veel nadeel te weeg. De veenderijen bijv. gaan hard achteruit en de turf is bijna onverkoopbaar. Doch er is nog een gewigtiger bezwaar aan verbonden. Men heeft namelijk te vreezen dat de vorst die zich toch later wel zal doen gevoelen, meer schade aan de boomen zal te weeg brengen, naarmate zij nu meer ontwikkelen.

De prijzen der levensmiddelen blijven op hun verlaagd standpunt.

— De Eerste Kamer der Staten-Generaal is bijeengeroepen tot hervatting harer werkzaamheden tegen Dingsdag 20 dezer.

— Naar wij vernemen zal het verslag der eerste kamer over de *Waterwegen* spoedig het licht zien, en naar men ons verzekert, is het gunstig voor het wetsontwerp. Waarschijnlijk zullen dus de diskussien daarover in de volgende week een aanvang nemen.

— Z. M. heeft den 2den luit. *G. P. H. Zimmerman*, van het 3de reg. inf., gedetacheerd bij de landmagt in West-Indië; — eervol ontslag op verzoek en pensioen verleend, aan den met verlof hier te lande teruggekeerden officier van gez. 2de kl. van de geneeskundige dienst der landmagt in Ned. Indie *P. Berliner*.

— Zr Ms. fregat *Prins Alexander der Nederlanden*, onder bevel van den kapt. ter zee M. Cazaux van Staphorst, is in den voormiddag van den 15den dezer uit de reede van Texel naar zee vertrokken, ter opvolging zijner bestemming naar Oost-Indië.

— De Overland-post (Engelsche), loopende tot 30 November, is den 12den Januarij hier te lande aangekomen.

— De ongesteldheid, waaraan HH. MM. de koning en de koningin korten tijd geleden hebben, is thans geweken.

De terugkomst van prins en princes Hendrik uit Luxemburg, blijft steeds uitgesteld wegens de ziekte der princes. H. K. H. is echter aan de beterhand.

— Men deelt de volgende opgaaf mede: Z. M. de koning is in het bezit van 24, Z. K. H. prins Frederik van 22, Z. K. H. de prins van Oranje van 21 en Z. K. H. prins Hendrik van 13 verschillende dekoratien. Het getal dienstdoende en buitengewone kamerheeren van het huis des konings bedraagt 161 en daarvan zijn 49 meesters in de regten. Verder zijn aan het huis des konings geattacheerd: 21 kamerjonkers, 10 jagermeesters, 11 dienstdoende adjudanten en 57 adjudanten in buitengewone dienst.

— Wij berigten met genoegen, dat thans in bijna alle steden onzes land sub-kommissien zijn ontstaan, om mede te werken tot daarstelling van een monument voor wijlen den hertog Bernhard van Saxen-Weimar-Eisenach.

— Volgens den Delftschen *Studenten-Almanak* voor 1863 bedraagt het aantal ingeschrevenen aan de Koninklijke akademie aldaar 268, verdeeld als volgt: 11 voor O. I. ambtenaar der 1ste klasse, 90 idem der 2de klasse; 95 voor algemeene studie; 54 voor civiel-ingenieur; 1 voor ijk- en accijnsen; 5 voor scheepsbouw en 2 voor het mijnwezen.

— Aan 's Rijks munt te Utrecht is men druk bezig met de vervaardiging van zilveren en koperen pasmunt voor N. Indië.

Helder, 5 Jan. Met 1 dezer is hier het gebouw der gemeente, voor gasthuis ingerigt, met bijgebouwde apotheek, geopend. De zalen zijn ruim en luchtig, voor eene goede ventilatie is gezorgd, het ameublement is netjes en doeltreffend, even als de apotheek. Het geheel voldoet in allen opzigte, en de gemeente mag zich gelukkig achten met een gebouw, waaraan zulk eene groote behoefte bestond, en waarin hare hulpbehoevende zieken naar wensch kunnen worden verpleegd.

— Men verneemt dat de regering hare antwoorden op het voorloopig verslag der tweede kamer van de staten-generaal, ten aanzien van het wets-ontwerp tot regeling van het middelbaar onderwijs in gereedheid heeft gebragt, zoodat dit ontwerp bij de hervatting van de werkzaamheden der kamer in Februarij aanstaande, in beraadslaging zal kunnen komen.

— Op den 6den Januarij 1863 heeft te 's Gravenhage plaats gehad de uitwisseling der akten van bekrachtiging op de overeenkomst, den 24sten September 1862 tusschen Nederland en Belgie gesloten tot wijziging van het reglement voor de vaart op het kanaal van Gent naar Terneuzen van 20 Mei 1843.

— Den 31sten December ll. heeft aan het departement van buitenlandsche zaken de onderteeking plaats gehad eener overeenkomst met Spanje, tot wering van den nadruk van wetenschappelijke en letterkundige werken.

— Een aantal suikerkontraktanten met het Indisch gouvernement hier te lande aanwezig en ook optredende in naam der overigen, zoo mede handelaren en industriëlen, middelijk of onmiddelijk bij de ondernemingen in Indie belanghebbende, hebben zich in de vorige maand tot den minister van kolonien gewend, eerbiedig te kennen gevende, dat de suiker-industrie in Indie thans in zorgvollen toestand verkeert; dat ook de handel, scheepvaart en industrie daardoor met schade wordt bedreigd, terwijl het belang der inlandsche bevolking, zoowel als van het gouvernement daaronder lijdt. Dat alles wordt in eene omstandige memorie uiteengezet. Het is de suiker-regeling van 1860, welke dien druk heeft veroorzaakt, aanzien daarbij is afgeweken van het beginsel van levering van een vast fixum of zooveel pikols per bouw aan het gouvernement, voorgeschreven door het besluit van 1854, dat eene magtige impulsie, eene geheel nieuwe levenskracht aan de suiker-industrie gegeven heeft, welke thans met ondergang bedreigd wordt. De adressanten besluiten dan ook met een beroep op het opperbestuur tot herstel van het beginsel van een vast quantum, toegepast en berekend naar de plaatselijke omstandigheden en over een ruim tijdvak.

ENGELAND.

Omtrent het ongeval, aan princes Alice en lady Bruce overkomen door het omvallen van haar rijtuig, worden thans eenige nadere bijzonderheden medegedeeld. Beide dames vielen uit het rijtuig en wel de princes op hare hofdame; de eerste ontving eenige ligte kneuzingen aan den linkerarm, terwijl lady Bruce ook aan de linkerhand ligtelijk werd gewond. De heer Joseph Growes, student in de medicijnen aan King's College, te Londen, die zich ten gevolge van de kersvakantie te Newport ophield, kwam toevallig met zijne zuster voorbij, toen het ongeval plaats greep. Hij haastte zich de twee dames te hulp te komen, zonder haar echter te kennen. Hij hielp haar onmiddelijk van den grond op en droeg de princes, die buiten kennis was, naar te overzijde van den weg, tot voor de wôning van mevr. Parker. Naardien deze dame echter afwezig was, begaf de heer Groves zich naar het naburige huis, dat namelijk van den heer Nunn. Middelerwijl had de princes genoegzaam haar bewustzijn herkregen, om te kunnen loopen, terwijl zij op den arm van den heer Groves steunde. De princes, die door den heer Nunn met alle mogelijke oplettendheid werd ontvangen, hernam weldra hare gewone vrolijkheid. Een uur daarna kêerden de dames in een ander rijtuig, doch met dezelfde paarden en denzelfden postillon, naar Osborne terug. Denzelfden avond werd de heer Growes te Osborne door den prins van Hessen (echtgenoot van princes Alice) allerminzaamst ontvangen en hem door dezen dank betuigd voor zijne aan de princes bewezen diensten.

— Lord Palmerston zal nog eenigen tijd te Broadlands blijven vertoeven; graaf Russell bevindt zich nog altijd te Richmond. De heeren Cardwell, Milner Gibson en Villiers zijn deze week in de hoofdstad gekomen. Sir George Grey wordt er heden verwacht; sir G. Cornewall Lewis heeft het ministerie van oorlog niet verlaten en de hertog van Somerset is op reis om de havens te inspekteren. Sir Charles Wood, de hertog van Newcastle en de heer Gladstone zijn afwezig.

— De *Economist* oordeelt in eene beschouwing over het financiële rapport van den heer Fould aan den keizer der Franschen alles behalve gunstig over de finantiën van genoemd rijk. Aan het slot dier beschouwing wordt gezegd: De heer Fould hoopt dat het jaar 1863 uit een financiëel oogpunt gunstiger moge zijn dan 1862, omdat de inkomsten steeds toenemen en de uitgaven voor de Mexikaansche expeditie minder zullen zijn, doch dit is zoo niet. De toestand is niet gunstig, want het blijkt, dat zelfs de hoog opgevoerde belastingen de kolossale uitgaven niet kunnen dekken. In één opzigt echter is deze staat van zaken een niet onbevredigend verschijnsel voor Europa; de keizerlijke regering toch wordt thans, bij gemis van geld, niet verlokt tot het voeren van een oorlog of tot het doen van kostbare proefnemingen voor militaire en maritieme doeleinden.

— Men verzekert hier, dat de Fransche regering te Athene heeft te kennen gegeven, dat zij aan de verkiezing van den hertog van Aumale tot koning van Griekenland geene hinderpalen zal in den weg leggen, evenmin als over het algemeen aan die van elken kandidaat, die niet door de bestaande traktaten van den Griekschen troon is uitgesloten. De Fransche zaakgelastigde zou er tevens hebben bijgevoegd, dat de keizer door deze bereidwilligheid een bewijs geeft van zijne opregte gezindheid voor de Grieksche natie, daar hij weet, dat deze alleen dan de Ionische eilanden zal erlangen, als zij een aan Engeland aangenamen kandidaat tot koning kiest.

— De Lissabonsche korrespondent van den *Times* schrijft dd. 29 Dec. dat er alle grond bestaat om te gelooven, dat koning Don Luiz besloten heeft een aantal nieuwe pairs te benoemen met het doel, om het kabinet Loulé in staat te stellen, zijne wetsontwerpen door de Cortes, die den 2den Jan. zouden geopend worden, te doen aannemen. Men beschouwt dit als eene gevaarlijke repetitie van de middelen, waartoe de vorige regering hare toevlugt nam; doch indien het ministerie Loulé, gelijk men verwacht, er in slaagt, om wetsontwerpen betreffende kommerciële en financiële hervormingen door de kamer der gedeputeerden te doen aannemen, dan zal de nieuwe houding van de kamer der pairs, door 20 of 26 nieuwe leden versterkt, de aanneming door beide kamers verzekeren, en zoo zal dan eindelijk door Portugal iets kunnen gedaan worden, in stede van de zittingen der Cortes, gelijk dit in den laatsten tijd het geval was, tot nul te reduceren.

FRANKRIJK.

De aartsbisschop van Parijs, de kardinaal Morlot, is na eene korte ongesteldheid den 29sten December overleden. Hij was den 28sten Dec. 1785 te Laugres (Haute Mare) geboren. Zijne ouders en verdere familiebetrekkingen behoorden tot den stand der handwerkslieden. In 1839 tot bisschop van Orleans gewijd, ontving hij het kruis van het legioen van eer bij gelegenheid dat hij den doop toediende aan den graaf van Parijs en werd in 1842 tot aartsbisschop van Tours verheven. Den 7den Maart 1853 tot kardinaal benoemd, nam hij in die eigenschap zitting in den senaat en volgde den 24sten Januarij 1857 den ongelukkigen mgr. Sibour als aartsbisschop van Parijs op. Behalve mandementen en cirkulaires, met bijzondere eenvoudigheid geschreven, zijn geen geschriften van eenig belang van hem bekend.

Het *Journal des Débats* zegt van dezen prelaat het volgende: „Het heeft veel goeds gedaan, en ook veel kwaads belet, niet zoo veel als hij als hij zou hebben gewenscht, maar zoo veel hij kon.

De *Indépendance Belge* zegt het volgende ten zijnen aanzien: „Met het overlijden van monsgr. Morlot is de gewigtigste post in de kerk van Frankrijk, ja in de geheele Christenheid, na den Roomschen Stoel, opengekomen. In den tegenwoordigen staat der zaken, terwijl de godsdienstige aangelegenheden met de staatkundige in zoo naauwe en zoo veelvuldige aanraking zijn, kan een aartsbisschop van Parijs grooten invloed uitoefenen. Toen monsgr. Affre eenige jaren geleden aartsbisschop van Parijs was, had die bisschopszetel zoo groot overwigt, dat hij door het meerendeel der bisschoppen werd geraadpleegd, en dat al wat op het terrein der kerk omging onder zijne leiding stond. Zoo wat het niet meer onder monsgr. Morlot, een prelaat die weinig zelfstandigheid van karakter had.

Een ander sterfgeval, dat wel is waar minder dan dat van mgr. Morlot opgemerkt werd, doch daarom door velen niet minder treurig is genoemd, is dat van den heer Goudchaux, bekend door zijne oppositie tegen Guizot en door zijne betrekking als minister van finantien onder het voorloopig bewind van 1848 en onder het presidentschap van den generaal Cavaignac. Sedert den 2 Dec. 1851 had hij het politieke leven vaarwel gezegd en werd in 1857 te Parijs als afgevaardigde gekozen, doch niet toegelaten, daar hij den eed weigerde. Over den dood van zulk een man moesten de half-officieele Fransche bladen wel zwijgen. Doch de heer Carnot legde een schoone krans op zijn graf door de volgende woorden, die hij in *le Temps* schreef:

„Toen Goudchaux vóór twaalf jaren het gebouw zag vallen, waaraan wij te zamen gearbeid hadden, werd hij door eene diepe smart getroffen, welke een eersten schok aan zijne gezondheid gaf. Toen een groot aantal onzer medeburgers door de proscriptie getroffen werd en zich genoodzaakt zag het land te verlaten, wisten wij niet hoe hen in hun verheven lijden te ondersteunen.

„Goudchaux ondernam alstoen eene taak, welke zijn naam met roem en dankbaarheid moet omringen; hij maakte zich tot een apostel van weldadigheid; hij ging huis aan huis om voor de bannelingen en hunne familiën, die in Frankrijk verlaten achter waren gebleven, inzamelingen te doen."

— De *Moniteur* berigt het volgende: „Ten gevolge der ontwikkeling, sedert eenige jaren gegeven aan ons handelsverkeer met dat gedeelte van Afrikaas westkust, alwaar Europa zich voornamelijk van palmolie voorziet, was het noodig aan de fransche belangen, welke bij dien handel betrokken zijn, den blijvenden bijstand van een erkenden gelastigde van 's keizers gouvernement te verzekeren.

Uit dien hoofde heeft het departement van buitenlandsche zaken dezer dagen te Whydah een konsulaat gevestigd en den heer Daumas op dien post geplaatst. Hij zal als vice-konsul bij de koningen van Dahomey en Porto-novo geakkrediteerd zijn; zijne bekendheid met die landstreken, en de invloed dien hij er reeds heeft weten te verwerven, zullen hem in staat stellen om medewerking en des noods bescherming te verleenen aan de vertigtingen onzer handelsscheepvaart op de kust van Benin; door zijne raadgevingen zal hij onze landgenooten kunnen helpen hun aandeel te verkrijgen in de winsten, welke op die markt te behalen zijn en waarin zij naar evenredigheid behooren te deelen."

DUITSCHLAND.

Frankfort, 19 Dec. Betreffende prins Nikolaas van Nassau, die van verschillende zijden als kandidaat voor den Griekschen troon wordt genoemd, worden de volgende bijzonderheden gemeld. Prins Nikolaas, de stiefbroeder van den regerenden hertog, telt thans 30 jaar, is een man van schijnbaar zwakken ligchaamsbouw, doch bezit inderdaad eene ijzersterke gezondgezondheid en een levendigen, ondernemenden geest. Op zijn 20ste jaar werd hij door den hertog ten dringendste verzocht bij het Oostenrijksche leger dienst te nemen, waaraan hij zich echter onttrok door naar Amerika te vertrekken, waar hij eenige jaren met rondreizen doorbragt. Van daar teruggekeerd en weder met den hertog verzoend, vertoefde hij eenigen tijd te Parijs en Londen; in beide plaatsen was hij in de hoogere kringen wel gezien en ook bij het keizerlijk paar aan de Tuilerien stond hij zeer gunstig aangeschreven, hetgeen echter in het begin van Mei 1859 zeer veranderde, toen hij onder de vanen van Oostenrijk aan den Italiaanschen oorlog ging deelnemen, en in zijne afscheidsrede aan de eerste kamer van Nassau, welker president hij is, betuigde, dat het hem verheugde „de eerste Duitsche vorst te zijn, die uit eene onafhankelijke positie zich onder de rijen der verdedigers van het Duitsche vaderland mogt scharen". Hij schijnt echter zeer teleurgesteld te zijn teruggekeerd uit dezen oorlog, waarin slechts nederlagen had bijgewoond. In de Nassausche kamer helt hij tot de liberale partij over, zonder echter tot die partij te behooren. In de laatste jaren heeft aan de kamerdebatten geen deel genomen, naar men zegt, omdat hij zich met den loop der regerings-aangelegenheden niet kan vereenigen. Overigens heeft de prins eene goede wetenschappelijke opleiding genoten en bezit hij veel praktische werreld-en menschenkennis, en het strekt hem tot bijzonderen lof, dat hij in de reaktionaire kringen van Nassau alles behalve bemind is.

— Te Darmstadt is de minister-president van Dalwigk op den hoogst zonderlingen inval gekomen, om in den toren der stadskerk, zijnde dezelfde kerk, in welker grafkelders de vorsten van Hessen-Darmstadt hunne laatste rustplaats hebben gevonden, een souper te geven. Dit souper vond gisteren avond plaats, en onderscheidene diplomaten en andere vrienden van den heer Dalwigk namen daaraan met hunne dames deel. Dit ongewoon verschijnsel heeft bij de bevolking aldaar even veel verbazing als verontwaardiging gewekt.

— Voor eenige dagen stond voor de regtbank van politie te Munchen teregt baron Fallot von Gmainer, die kortelings onverwacht uit zijne betrekking als hofmaarschalijk van prins Adalbert en uit het leger ontslagen werd. Hij was beschuldigd, zijn opvolger in den post van hofmaarschalk, baron von Malzen, op de openbare straat met een stok geslagen te hebben. Terwijl in den regel beschuldigden het hun te last gelegde trachten te verminderen, trachtte de gewezen hofmaarschalk integendeel zijne schuld te verzwaren. Hij loochende namelijk het beweren van den aanklager, dat deze de hem toegedachte stokslagen met een paraplui het afgeweerd, en hield staande, dat hij hem deerlijk had afgeklopt. Dien ten gevolge werd hij tot 21 dagen gevangenisstraf veroordeeld.

— De geschillen tusschen Pruissen en Oostenrijk trekken zeer de aandacht, ofschoon wij er voor het oogenblik nog geen grond in vinden tot vrees voor een breuk. Bij hetgeen reeds hierover berigt werd, voegen wij het volgende. Naar het schijnt zoekt Pruissen twist met Oostenrijk, al neemt men ook aan dat de *Pays* onjuiste mededeelingen heeft gedaan betreffende de dreigende toespraak van den heer von Bismarck tot den oostenrijkschen gezant. De pruissische minister moet zich bij den gezant o. a. beklaagd hebben over de artikelen in de weener dagbladen, die de pruissische Tweede Kamer in haren parlementairen strijd met de regering in het gelijk stellen. De gezant zou hierop geantwoord hebben dat hieraan niets te doen is; Oostenrijk is thans een vrij land geworden, en de regering kan dus niet, zoo als ten tijde van von Schwarzenberg, die met de bladen naar verkiezing omsprong, verantwoordelijk gesteld worden voor hetgeen deze schrijven. Hierna kwam von Bismarck met Pruissens grieven voor den dag tegen de handelingen der oostenrijksche regering zelve, bepaaldelijk tegen haar bekend voorstel bij den bondsdag. De *Constitutionnel* meldt dat, toen de pruissische minister van buitenlandsche zaken zich beklaagde dat het weener hof slechts een gevolmagtigd minister en geen ambassadeur te Berlijn had, de oostenrijksche gezant geantwoord zou hebben: „Hiertegen valt niets in te brengen; de rijksraad heeft slechts de kosten toegestaan voor een diplomaat van den tweeden rang, en de oostenrijksche regering heeft de gewoonte aangenomen, in budget-aangelegenheden zich te gedragen naar het votum der vertegenwoordiging."

Het heeft een zeer ongunstigen indruk gemaakt, dat de pruissische regering heeft kunnen goedvinden om van den gemeenteraad van Berlijn, grootendeels bestaande uit leden die der ministeriële partij zijn toegedaan, te verlangen, dat de vergadering haar adres van gelukwensching, ter gelegenheid van het nieuwejaar, alvorens het den koning aan te bieden, aan het oordeel van den minister zou onderwerpen. Men heeft dit geweigerd, en aangemerkt, dat eene dergelijke vordering te Parijs volstrekt geen opzien kan baren, en zelfs als geheel in den regel kan worden beschouwd, maar in een land, waar eene konstitutionele regering bij vertegenwoordiging bestaat, niet te pas komt.

Bovenbedoelde souverein heeft gelast, dat op den 17 Maart aanstaande, de vijftigste verjaring van den dag, waarop zijn vader zijn volk te wapen heeft geroepen, te Berlijn een feest zal worden gevierd, ter gedachtenis aan dien „helden-koning", en tot stichting van een blijvend gedenkteeken in die stad; dat de veteranen, die onderscheidingsteekenen tegenover den vijand hebben verworven en invaliede of anderzins hulpbehoevend mogen zijn geworden, op nieuw de bewijzen van de dankbaarheid van het vaderland zullen ondervinden, en dat daartoe de vereischte voorstellen aan den Landdag zullen worden ingediend.

CHINA.

De staat van zaken in Shanghae is sedert de laatste tijdingen weinig of niet veranderd. Aangezien de Taipings den hun gestelden radius van dertig mijlen niet overschrijden, schijnt er weer eene soort van rust in den omtrek der stad te komen. Het vertrouwen der landlieden wint meer veld, en zij beginnen dan ook weer allerwege in den gestelden kring rondom de stad hunne nijverheid uit te oefenen. Zoodat bij voortduur van dezen staat van zaken alles in den omtrek van Shanghae spoedig weder zal bebouwd zijn.

Twee steden Chang-Shoo en Foo-Shan die geruimen tijd in de magt der Taipings zijn geweest, hebben hunne onderwerping aangeboden aan het keizerlijk bewind. Majoor Brennan is ter versterking van het garnizoen aldaar met 500 man gedisciplineerde Chinezen derwaarts gedirigeerd, doch door de verkeerde handelingen der mandarijns die hem vergezelden is de togt mislukt. Men zegt dat de vechtende koning der Taipings Chung-Wang met eene sterke magt in de nabijheid was.

Te Ningpo is kapitein Tartufe den gesneuvelden kommandant van het Fransch-Chinesche korps opgevolgd. Deze officier heeft reeds zeer vele diensten in het veld bewezen, bezit het vertrouwen der troepen en zal weldra aanvallenderwijze tegen Shou-Shing gaan ageren om den dood van zijn voorganger Le Breton te wreken.

JAPAN.

Uit Japan is zeer belangrijk en karakteristiek nieuws ontvangen, dat wij voorloopig in korte trekken mededeelen. Niet alleen zijn de onlangs benoemde gouverneur van Yokohama en Daimio Hota die over Homara gebood, in rang verlaagd en in arrest gesteld geworden, omdat zij vrienden van I Kamo-no-Kami waren, maar nog 110 Daimios zijn gestraft en in hunne rangen verlaagd, waarschijnlijk omdat zij tot de politiek der vreemdelingen overhelden. Het is opmerkelijk dat op deze lijst der door den Mikado gestrafte landsedelen de moordenaar van den heer Richardson en den aanlegger van den moord der twee schildwachten der Britsche Legatie niet worden aangetroffen. Gedurende de laatste week hebben geduchte branden te Yedo gewoed, waardoor geheele straten vernield zijn geworden.

Uit Miako wordt berigt dat duizende kooplieden van alle rangen naar de stad stroomen; dat de Daimios bereids overal hunne paleizen bouwen en dat die stad Yedo weldra in grootheid zal overtreffen. Satsuma en Mowori, de eigenlijke hoofdaanleggers dezer politieke omwenteling, hebben elk den Mikado 10,000 pikols rijst aangeboden ter uitdeeling aan de armen der hofstad.

AUSTRALIE.

Adelaide, 20 *December* 1862. Onderscheidene personen houden zich thans bezig met zich tot het vertrek naar de Noordkust gereed te maken, en hebben daarbij het voornemen om er schapen heen te voeren, daar de planten groei en den bodem dier streek allergunstigst tot dit doel worden geacht.

Men zegt dat timmerhout er zeer weinig voorkomt, bestaande dit slechts uit kleine, slanke palmboomen, die een oostersch aanzien aan het tooneel verschaffen. Stuart heeft den togt gedaan van af de van Diemen's golf tot die van Karpentaria, bij welke gelegenheid hij de kustlijn volgde en die landstreken onderzocht. Hij verbleef met zijn reisgezelschap vier en veertig weken in een landstreek, die nog nimmer te voren was bezocht geworden. Kapitein Helpman berigt het gouvernement per telegraaf van uit Postland, dat de rivier, die door Stuart ontdekt is geworden, de Adelaide is wier monding voor groote schepen bevaarbaar en waar tevens eene geschikte havenplaats is.

De gelukkige terugkomst van dien ouden reiziger en landondekker M'Donall Stuart zal door een ieder met genoegen worden vernomen. Hij opende de reeks van exploratietogten door het vasteland van Australie en sluit thans ook weder voor eene wijl de serie dezer ondernemingen. Het was toch door zijn eersten stoutmoedigen togt naar het Noordwestelijk deel van Zuid-Australie, dat de lust om ontdekkingsreizen te doen begon te ontwaken. Hij was het dus die den toon hiertoe aangaf, want sedert geruimen tijd had men geen de minste ondernemingszucht op het gebied van landexploratie waargenomen. Doch eensklaps ontwaakte bij het publiek de lust om ontdekkingsreizen te doen na Stuart's eerste reize. Zijn tweede togt had echter nog gunstiger uitkomsten ten gevolge dan de voorgaande, en deed de hoop en verwachting ontstaan, dat het Noordwestelijk deel van Australie zou kunnen worden doorgetrokken. Hoewel een derde togt nu niet aan de gekoesterde verwachtingen beantwoordde, kreeg men daardoor toch de overtuiging, dat de zaak toch zoo geheel en al onmogelijk niet was, en ziet de zaak werd daarop ook volbragt. Burke en Wills hadden het voorregt om het eerst dwars door het vasteland van Australie van het Zuiden naar het Noorden te trekken, doch dit beneemt niets van Stuarts verdienste. Hij toch als eerste ondernemer zou er ongetwijfeld in geslaagd zijn, zoo hij niet door dien slagboom van ondoordringbaar kreupelhout ware gestuit geworden, waar hij eerst naderhand met zoo veel moeite en inspanning vermogt door te breken. De reizigers echter, welke van uit Victoria dezen togt maakten — Burke en Wills — hebben deze hinderpalen niet ontmoet en zouden ze dan ook niet hebben kunnen overwinnen, daar zij te zwak in krachten en hulpmiddelen waren.

Op zijn voorgaanden togt bereikte Stuart namelijk het punt, waar hij slechts 90 mijlen verwijderd was van eene rivier, die zich in de Victoriarivier ontlastte en die door Gregory was ontdekt geworden. Doch eene wildernis van kreupelhout, eene echte wildernis zonder water, lag als een slagboom vóór hem en stuitte hem den verderen doortogt. Deze wildernis is onze reiziger thans doorgetrokken. Dit was het eigenlijk doel van zijn togt, en het schijnt hem en zijn gezelschap zes weken arbeidens te hebben gekost. Dit gedeelte van het kort telegrafisch berigt van den uitslag zijner reis is wel het minst aangename. Een beletsel dat een reisgezelschap zóó lang ophoudt, is tevens een groote slagboom voor kolonisten die met hun vee wenschen op te breken en naar het Noord-westen te trekken: men zou daartoe eerst een geschikten weg door het lastige kreupelhout of een omweg moeten maken. Wanneer de landstreek echter bezet en doortrokken wordt door veehoeders, die zich er voor goed hebben gevestigd, zullen deze natuurlijke hinderpalen welligt veel van hun gewigt verliezen.

Deze slagboom van ondoordringbaar kreupelhout daargelaten, is de mededeeling omtrent het overig deel van het bereisde terrein allergunstigst. Weiden en water, de hoofdkwestien voor veehouders, levert die streek overvloedig op. De weg derwaarts is zeer bruikbaar, terwijl de Noord-west kust alle vereischten bezit om eene kolonie daar te stellen en te doen bloeijen. Het gunstig verslag dat Stuart omtrent de gesteldheid van den bodem geeft, is des te opmerkelijker, daar hij ditmaal zijn reisplan eenigzins gewijzigd en een anderen weg had ingeslagen en meer in Westelijke rigting is voortgetrokken.

(*Sydney Herald.*)

ANTI-KRITIEK.

Aan Dr. D. Koorders.

WelEdele Zeer Geleerde Heer!

Gij houdt U op last der Regering onledig met Soendanesche taalstudie; veroorloof mij U te verzekeren, dat het mij genoegen doet, vooral dewijl ik, te oordeelen naar Uwe kritiek van Rigg's Woordenboek, denken durf dat Gij ons niet zult lastig vallen met waterige mededeelingen omtrent het Soendaneesch, zoo als wij die, helaas! omtrent de Maleische spelling hebben ontvangen van Uwen ambtgenoot op Riouw. — Met belangstelling las ik Uwe beoordeeling, niet als dilettant, geloof mij, maar als iemand van professie. Neem mij niet kwalijk, dat ik zoo spreek, en leg dat woord *professie* niet verkeerd uit; Polynesische taalstudie is reeds lang mijn dagwerk, en de beoefening van het Soendaneesch is mij vooreerst tot pligt gesteld. Ik hoop U te zien en te spreken; dan wil ik U dat nader vertellen, zoo Gij mij eenige oogenblikken Uwe aandacht gunt.

Bij de lezing Uwer boekbeschouwing heb ik de lust in mij voelen opkomen om U een enkel woord te zeggen over Uwe behandeling van Rigg en zijn Woordenboek, en ik doe dat in het publiek, omdat Gij het publiek in deze zaak betrokken hebt.

Het heeft U *leed* gedaan, dat geen Hollander de zamensteller was van het eerste Soendanesche Woordenboek; het doet mij genoegen, in zoo ver het een beschamend getuigenis oplevert tegen de traagheid en onverschilligheid der Hollanders, die omstreeks twee eeuwen lang over Soendanezen hebben geheerscht, en nog hunne taal niet kennen. Maar we willen hierover niet twisten.

Het heeft U *verbaasd* dat Rigg eene Engelsche spelmanier bezigde, maar kon hij, die geen Hollandsch verstaat, wel anders te werk gaan?

Uw *onderzoek* heeft U uit een droom wakker geschud, en dat heeft U bedroefd, zoo als zich laat denken. Hierin is het mij evenwel anders gegaan. Rigg is mij niets tegengevallen. Reeds lang geleden wist ik dat onze dilettant dweepte met zijne Singalesche afleidingen, en dat hij geen wetenschappelijk werk zou leveren. En toen ik bij mijne aankomst alhier in de eerste dagen van dit jaar het boek in handen kreeg, viel het mij in vele opzigten mede.

Gij spreekt over het *patronaat* van het Bat. Genootschap van K. en W.; in dit opzigt zijt Gij, dunkt mij, al te hard. Dat Genootschap heeft zijn best gedaan, dit vooreerst; en daarbij komt dat het Genootschap door omstandigheden wel eens verpligt is het een of ander het licht te doen zien, dat eigenlijk goed scheurpapier mag heeten. Denk slechts aan de breede, hier en daar ondiepe stukken van de heeren von Dewall en Cohen Stuart over de Maleische spelling, die in het „Tijdschrift" zulk eene ruime plaats beslaan.

Wat Uwe *grieven* aangaat, veroorloof mij daaromtrent eene enkele opmerking.

De eerste grieve is tegen de behandeling der *uitspraak*. Gij hebt groot gelijk in dat alles; maar zijt tevens onbillijk, wanneer Gij beweert dat Rigg zijne Engelsche uitspraak van de *dja* en *tja* in het Soendaneesch van zijn Woordenboek heeft overgeplant. Mag al het zuiver Soendaneesch geene sissing hebben bij deze twee letters, dat neemt niet weg dat Rigg's dwaling eene ligt verklaarbare is. Hij kent slechts het Buitenzorgsche, en dus onzuivere Soendaneesch; hij heeft dus wel degelijk regt om te sissen, en te zeggen: *Dsja* en *tsja*, zoo lang hij niet weten kon, dat er eene betere uitspraak is. — Uw aanval op Rigg zou een vreemdeling haast angst aanjagen om mede te spreken, en een Franschman, die Uwe kritiek las, zou wel eens kunnen vragen of Gij de „rudesse Brittannique" niet liever met „politesse" had moeten beantwoorden.

De *woordafleidingen* van Rigg zal ik niet verdedigen; toch moet ik zeggen dat Gij U door Rigg's ongelukkig, denkbeeldig woord *king* hebt laten vangen. Gij hoort van Rigg dat *king* bestaat; Gij ziet dat Rigg's opvatting de grootste dwaasheid is, en — niettemin houdt Gij het voor mogelijk dat *king* in de *spreektaal* wordt gebruikt. Ik geloof dat het onmogelijk is *king* te gebruiken voor *saking*. Uw voorbeeld: *mangga* voor *soemangga* zegt hier zoo goed als niets, want de spreektaal streeft bij dit woord naar tweelettergrepigheid. Deze reden valt weg bij *saking*. Zelfs de stoute Madya-vervormingen in het Javaansch laten den wortel niet verloren gaan, en Gij durft veronderstellen dat de kluchtige vorm *king* zou kunnen ontstaan uit *saka* + *ing* (*saking*). Dat ware tegen den loop der natuurlijke taalvervormingen, waarbij steeds het gevoel voor den wortel blijft heerschen.

Omtrent de *taalsoorten* in het Javaansch zegt Raffles: „It is probable . . . . . that, at one period, the extent

„of these (polite) terms did not exceed what is to be at „this day found in the less cultivated dialects, and among „the more independent races of *Madura* and *Sunda*."

Gij spreekt ook van het „onafhankelijker karakter" van den Soendanees. Zijn wij dan in de verklaring van dat zonderlinge verschijnsel in het Javaansch nog niet verder gekomen dan Raffles en zijne tijdgenooten?

Maar dit daargelaten, — want het is hier de plaats niet om zulk een punt te behandelen, — is het gepast de benamingen Ngoko en Kráma zoo maar voor het Soendaneesch te gebruiken? Meer dan 5 jaren geleden noemde de heer K. F. Holle de Soendaneesche taalsoorten: *basa sĕmak* of *basa sal*, *basa panĕnga*, en *basa songong* of *basa tjatja*. Zoo het kind een naam heeft, gebruike men dien, en bezige men liefst geen naam, die verwarring kan te weeg brengen. De Javaansche benamingen zijn nu eenmaal in gebruik om dat dubbele van het Javaansch aan te duiden, waardoor die taal zich van alle andere talen onderscheidt. En al vindt men elders iets gelijksoortigs, het Javaansch blijft in zijne eigenaardigheid op zich zelf staan. Het zal daarom het veiligst zijn bij andere talen niet van Ngoko en Krama te spreken.

Dat Rigg tamelijk verward en onzinnig verklaring geeft van de *„idiomatic expressions"* is niet tegen te spreken. Maar Uwe gissing is wat al te gewaagd. Gij onderwerpt Uwe opvatting aan *beter* oordeel; daarom ben ik verpligt U te zeggen, dat ik, er over sprekende, mijn oordeel niet voor beter wil laten doorgaan dan het Uwe. Echter schroom ik niet U te zeggen, dat de bedoelde woordjes al aanstonds bij het doorsnuffelen van Rigg mijne opmerkzaamheid gaande maakten, en de verklaringen van Rigg, hoe onvolledig dan ook, mij de overtuiging gaven dat het *begripswoorden* zijn, uit de monosyllabische periode der taal overgebleven, en allengs door het spraakgebruik met *modale* beteekenis begiftigd.

(*Wordt vervolgd*).

GEMENGDE MEDEDEELINGEN.

Het Thallium, een nieuw metaal.

Gelijk men weet, hebben de hoogleeraren Bunsen en Kirchhof, reeds vroeger door middel van de centrale polarisatie (analyse door het spectrum) twee nieuwe alkaliën, het Rubidium en Caesium, ontdekt. Eene tweede ontdekking, die thans is gedaan, betreft een nieuw metaal, het Thallium, van θαλλός of thallus, het jonge groen. Deze geschiedde bij de op bovengenoemde wijze bewerkstelligde analyse van eene selenium bevattende massa uit de looden kamer, die, bij de bereiding van zwavelzuur, door het verbranden der pyriet was gevormd. Daarbij vertoonde zich eene duidelijke groene streep, die tot geene der tot hiertoe bekende zelfstandigheden kon behooren. De waarnemingen werden, onafhankelijk van elkander, gelijktijdig in Engeland door prof. Crookes, en in Frankrijk door prof. Lamy gedaan. Beiden slaagden er in, het nieuwe ligchaam (de groene streep) door middel van den electrischen stroom te isoleren en in volkomen gekristalliseerde verbindingen daar te stellen; 65 kilogrammen van de ruwe zelfstandigheid leveren, volgens de tot hiertoe bewerkstelligde proeven, ongeveer 300 tot 400 grammen rein metaal.

Het Thallium vertoont, volgens eene mededeeling in het jongste nommer van *Buckner's Repertorium*, alle eigenschappen van een wezenlijk metaal en heeft in zijne physische verhouding de meeste overeenkomst met het lood. Eenigzins minder wit dan zilver, schittert het bij versche doorsnede met een levendigen metaalglans. Indien het met een hard ligchaam wordt gewreven, neemt het eene geelachtige tint aan, die echter het gevolg eener oxydatie moet zijn, vermits het uit de waterachtige oplossing galvanisch geprecipiteerde, even als het in den waterstof-stroom gesmolten metaal, gelijk het Aluminium, wit met eene grijs blaauwachtige schakering is.

Het Thallium is zeer week, ligt pletbaar en kan gemakkelijk met een mes gesneden worden. Op het papier brengt het eene gele streep voort. Zijn specifiek gewigt is iets hooger dan dat van het lood, namelijk 11.9, het smelt bij 290° C. en wordt in de roodgloeihitte vlugtig. Het heeft groote neiging tot kristalliseren. Zijne duidelijkste physische eigenschap die, gelijk is gezegd, tot zijne ontdekking heeft geleid, is de eigenschap om aan de gasvlam eene intensief groene kleur mede te deelen.

Aan de lucht beslaat het Thallium ligt en wordt met eene dunne huid van oxyde bedekt, die echter het overige metaal voor outbinding of verandering beschermt. Dit oxyde is oplosbaar, duidelijk alcalisch en bezit een aan de potasch overeenkomstigen reuk en smaak. Zoowel deswege als door zijne optische eigenschap, is het Thallium met de alcalische metalen genoegzaam analoog. Zwavel- en salpeterzuur oefenen, bijzonder onder de warmte, een grooten invloed op het Thallium uit; zij vormen daarmede nu ligt kristalliseerbare zouten. Het zink praecipiteert het Thallium uit zijne oplossing, bijzonder uit de salpeter- of zwavelzuurverbindingen, in schitterende plaatjes.

Naardien het Thallium niet als een zeldzaam in de natuur voorkomend ligchaam moet worden beschouwd, dewijl het zich in vele pyriet-soorten bevindt, die men thans tot bereiding van zwavelzuur in groote hoeveelheden bezigt, zoo lijdt het geen twijfel of het Thallium zal weldra op groote schaal voortgebragt en tot verschillende technische doeleinden toegepast worden.

Indien het Thallium in gekoncentreerden alcohol verhit wordt, lost een gedeelte daarvan op en brengt een merkwaardig zamengesteld produkt voort, dat de heer Lamy *alcoholisch Thallium* noemt. Het is eene heldere olie, die een sterk lichtbrekend vermogen en een bijtenden smaak heeft en waarvan de densiteit 3.50 is.

Een zwart en een blaauw oog.

Een Oostenrijksch officier, van geboorte een Hongaar, bezit een zeldzaam paar oogen; het eene is namelijk zwart en het andere blaauw. Even merkwaardig als deze natuurspeling op zich-zelve is, ook het toeval, waaraan hij haar heeft te danken. Her verhaal, dat hij zelf daarvan heeft gegeven, luidt als volgt:

Mijn vader, die met regt een der schoonste mannen van Pesth werd genoemd en een paar vurige zwarte oogen bezat, was op zekeren dag met een zeer bijzienden vriend op de jagt gegaan, waarbij deze laatste het ongeluk had hem eenige hagelkorrels die voor een haas waren bestemd, in het eene oog te schieten. Het oog was verloren. De ongelukkige jager was in vertwijfeling, doch mijn vader troostte hem en nam hem de belofte af, niemand iets van het ongeval te zeggen. Hij begaf zich daarop naar den beroemdsten oogheelkundige der Hongaarsche hoofdstad en liet zich een kunstmatig zamengesteld oog van glas inzetten. Het was genoegzaam onmogelijk, dit kunstoog van het natuurlijke te onderscheiden.

Omstreeks een jaar na deze noodlottige gebeurtenis werd mijn vader smoorlijk op mijne moeder verliefd, die toenmaals in de salons van Pesth „de schoone Alix met de zachte blaauwe oogen„ werd genoemd.

Het scheen zijner schoone welgevallig, dat hij haar het hof maakte. Toen evenwel de plegtige oogenblik naderde, dat hij officieel aanzoek naar de hand der geliefde zou doen, ontwaakte een pijnigend gewetensbezwaar in hem. Met een diepen zucht moest hij zich zelven bekennen, dat een glazen oog, hoe meesterlijk ook zamengesteld, zonder tegenspraak eene treurige rol onder de bruidsgeschenken speelt.

Alix zal de kunstwaarde van zulk een juweel voorzeker niet weten op prijs te stellen, zij zal mij als een gebrekkige een blaauwtje geven, een ander huwen, en dat zal ik niet overleven. Aan den anderen kant zou het niet eerlijk of opregt van mij zijn gehandeld, mijne gebreken voor mijne aanstaande geheim te houden of te verbergen; dit zou mij later eens bitter kunnen berouwen.

Mijn arme vader was radeloos. Dag en nacht folterde hem de gedachte aan het heillooze glazen oog, en om bij zijn tweestrijd het gevoelen van een onpartijdige te raadplegen, begaf hij zich eindelijk naar zijn oogarts, dien hij met zijn harteleed bekend maakte. Wat wilt gij? riep de beroemde geleerde vertoornd uit, valt er op het oog iets aan te merken? Is het minder schoon en glanzend dan het andere? Trouw uwe schoone toch in Gods naam, uwe gemalin zal de zaak nooit vernemen. Uw oog is het volkomenste, dat ik ooit heb ingezet, uitgezonderd een helder blaauw, waarmede ik eenige jaren geleden het gelaat van eene der schoonste maagden van Hongarije heb versierd.

Mijn vader verliet hem, en vier weken later vierde hij zijne bruiloft.

Meer dan eens heeft mij de edele man den vreeselijken angst beschreven, dien hij gedurende de eerste dagen van zijn huwelijk had uitgestaan. Elk oogenblik vreesde hij dat het valsche oog zich eens *post festum* mogt draaijen, of dat eene vlieg zich tot verbazing van alle aanwezigen op het gevoellooze glas zou neêrzetten! Doch er gebeurde niets dergelijks.

Het glazen oog gedroeg zich even betamelijk en welopgevoed, als een echt. Steeds in de beste harmonie met zijn natuurlijken makker bewoog het zich met eene levendigheid en naauwkeurigheid, die niets te wenschen overliet.

Zoo ging dan alles goed, totdat op zekeren avond laat plotselijk een koerier bij mijn vader, die op het punt stond zich ter ruste te begeven, aankwam en hem een brief overhandigde, waarin werd gemeld, dat een oom mijner moeder, een hooggeplaatst staatsdienaar, plotseling door een aanval van beroerte was getroffen. Reeds waren drie geneesheeren bij den lijder en meer dan 20 personen stonden bereids rondom zijn ziekbed. Mijn vader en mijne moeder snelden haastig naar hunne vertrekken, om zich in aller ijl voor de reis te kleeden. De beide appartementen waren door eene groote toiletkamer van elkander gescheiden. Hier had mijn vader kort te voren zijn glazen oog op een hoek der tafel gelegd; op den oogenblik, dat hij het wil opnemen, hoort hij het ruischen van een kleed, en, zich omkeerende, ontwaart hij zijne vrouw, die juist in haar vertrek gaat. Met een sprong grijpt hij zijn oog, dat hij zoo onvoorzigtig had afgelegd, en brengt het met nog bevende hand op zijne plaats.

Het was meer dan tijd, want mijne moeder trad den volgenden oogenblik de toiletkamer binnen. Doch naauwelijks bevond zij er zich, of zij gaf een luiden gil, dien mijn vader met een gelijken beantwoordde, en beiden deinzen ontzet voor den spiegel terug, waarin zich ieder met een zwart en een blaauw oog hebben aanschouwd!

Mijne moeder was namelijk de schoone met het behoorlijke gelaat, dat de oogarts van Pesth, eenige jaren geleden, met zijn hemelsblaauw meesterstuk had getooid. Beide kunstoogen waren ongelukkigerwijs op dezelfde tafel gelegd en in de haast verwisseld geworden.

Mijne moeder, die de dubbele ontdekking eenige onmagten berokkende, droeg mij juist onder het hart, en toen ik vier maanden later het eerste levenslicht aanschouwde, deed ik dit met een zwart en een blaauw oog, — die gelukkig niet van glas waren.

KORRESPONDENTIE.

Wanneer *een vriend van verbetering* ons zijn vertrouwen en zijn naam schenkt, zal het stuk worden opgenomen. Er zijn *meer* lieden, wier positie (zoogenaamd) verbiedt te schrijven en die het toch doen. Als de inzenders *ons* niet vertouwen, moeten wij het *hen* dan doen?

SCHEEPSBERIGTEN.

Straat Sunda doorgezeild.

DATUM.		VLAG.	NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	VAN		NAAR.
Februarij	23	Hamburg	Wandrahm	J. Meijer	Londen	26 Nov	Singapore
″	—	Engelsch	Beerman	John Walker	Foochow	2 Febr.	Portland
″	—	″	Crescent City	Wm. Garratt	Singapore	13 ″	Liverpool
″	24	″	Alpaca	H. Robinson	Japan	14 ″	Londen
″	—	″	Commodore	H. Bairds	Manila	7 ″	″
″	—	Fransch	Fils Unique	F. Bonin	Singapore	18 ″	Bordeaux
″	—	Amerikaansch	Aurora	Wm. H. Clough	Manila	11 ″	Boston
″	—	Zweedsch	Sjofröken	H. A. Prehn	Batavia	21 ″	Bengalen
″	25	Engelsch	Oriental	E. L. Macey	Shanghae	5 ″	Liverpool

Aangekomen schepen te Batavia.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDER.	VAN.		AGENTEN.
Februarij	27	Gouvts	stooms.	Hertog Bernard	J. J. H. Stolte	Singapore		
″	—	Ned. Indisch	″	Oenarang	H. Kramer	Samarang		W. Cores de Vries.
″	—	Z. M.	fregat	Prins Maurits	kapt. lt. t/z. H. Kemper	Rio-Janeiro	23 Dec.	

Vertrokken schepen van Batavia.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	NAAR.
Februarij	26	Nederlandsch	schip	Zaanstroom	R. P. Schaap	Amsterdam

In lading liggende schepen te Batavia.

VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	BESTEMMING.	AGENTEN.
Nederlandsch	bark	Zwerver	Franzen		J. Cézard & Co.
″	schip	Elisabeth	H. A. Harms		″
″	bark	Henriette Gerardina Suzanna	Sissingh	Soerabaija	″
″	″	Amazone	J. E. Kramer		van Oameren, Rueb & Co.
″	″	Elise en Henriette	P. J. Deterding	Soerabaija	Paine, Stricker & Co.
″	″	Aeolus	N. J. de Vries	Soerab. en Passeroean	Reynst & Vinju.
″	″	Vrede	D. van der Plas		Morgan, Melbourn & Co.
″	″	Joan	C. Leseur	Soerabaija	Haager en Schuurman.
″	″	Anna en Sophia	H. Beckering	Soerabaija	″
Ned. Indisch	″	Atietpel Rachman*	Said Salim		Coulster.
″	brik	Norfolk*	Said Alhabassy		″
″	bark	Belgie*	Said Ali	Soer. via Cheribon	P. Landberg & Zoon.
″	brik	Zwaluw*	P. Bloem		Haager & Schuurman.
″	schip	Maria Henriëtte	J. Winter	Samarang	B. Kopersmit & Co.
″	brik	Gapsoen*	Puré		Borneo Comp. Limited.
Engelsch	schip	Orso*	Jones		Morgan, Melbourn & Co.
″	bark	Syria*	Woodcock		C. Bahre & G. Kinder.
Zweedsch	brik	Emma*	Anderson		J. Cézard & Co.
″	bark	Sjofröken*	Prehn		″
Old.	″	Wilhelm Kirchner*	H. G. Muller		Maclaine, Watson & Co.
Hamburgsch	″	Kalimaas*	M. Spring		Metzendorff, Wilmans, R. & Co.
Amerikaansch	schooner	Music*	Klabe		C. Bahre & G. Kinder.
Bremer	brik	Johann Heinrich	Wolff		″

De particuliere schepen zijn aangeduid met een *

Vertrokken.

PROBOLINGO. 18 Feb. Ned. schip *Eva Johanna*, van Bochove, n. Nederland.
BEZOEKI. 5 Feb. Ned. schip *Rotterdam*, Poort, Nederland.

NEDERLANDSCHE HAVENS.

Aangekomen.

BROUWERSHAVEN. 9 Jan. *Wave Queen*, Clark, Batavia.
TEXEL. 9 Jan. *Cornelia*, Wit, Batavia. — 12 *Waalstroom*, Behrens qq., Samarang. — 13 *Lady Egidia*, Curry, do.
ZIERIKZEE. 13 Jan. *Vesta*, Gerrebrands, Bat. (n. Rotterdam).

Vertrokken.

BROUWERSHAVEN. 10 Jan. *Triton*, Adriaans, Batavia; *Doggersbank*, Nuss, do.; *Fortuna*, de Ligny, Samar.; *Wilhelmina*, v. d. Kerkhoff, Singapore; *Nederwaard*, Tergast, Akyab; *Honigby*, v. d. Valk, Melbourne, *Germania*, Franken, Sydney.
HELLEVOETSLUIS. 10 Jan. *Nagasaki*, Mos, Japan; *Silentium*, v. Leeuwen, Melbourne.
TEXEL. 10 Jan. *Louise Kroonpr. v. Zweden*, v. d. Linden, Bat.; *Oceaan*, Doeksen, do.; *Emergens*, Smit, Soerab.; *Mathilda*, Fekkes, Samar. — 15 Z. M. fregat *Prins Alexander der Nederlanden*, kapt. Cazaux v. Staphorst, Batavia.

Zeilklaar.

HELLEVOETSLUIS. 15 Jan. *Bezoeki*, Reckers, Batavia.

VREEMDE HAVENS.

Aangekomen.

SHEERNESS. 8 Jan. *Joh. Christiaan*, Obelt, Londen (n. Batavia) (om te repareren).
FORBAY. 6 Jan. *Minerva*, Botesz, Shields (n. Batavia).
BREMERHAVEN. 8 Jan. *John Land*, Hotchkins, Batavia.

Vertrokken.

COWES. 10 Jan. Z. M. st. *Apeldoorn*, Hugenholtz, (v. Ned.) Batavia.
HOLYHEAD. 8 Jan. *Renald*, Rutchie, Bat. *Ricord*, Butcher, do.

Schepen in lading.

TE ROTTERDAM.

Naar BATAVIA, (na arrivement). *Prinses Amalia*, v. Rijn v. Alkemade.
Naar BATAVIA en SOERABAIJA, *Joh. Lodewijk*, v. d. Waal. — *Oranje, Nassau*, Strang van Hees. — *Hebe*, Kiehl. — *Tonia*, Breuning.
Naar BATAVIA en SAMARANG, *Ida Elisabeth*, Dooren.
Naar BATAVIA en SINGAPORE, *Admir. de Winter*, Bunnemeijer.
Naar DECIMA en KANAGAWA, (na arrivement). *Juno*, Nicolai.
Naar MELBOURNE, *Maassluis*, Post. — *Jacoba Cornelia*, Ets. — *Constance*, Kimmerer. — *Isaac da Costa*, Klein.
Naar PADANG, *Julie*, Brem.
Naar SINGAPORE en HONGKONG, *Gebroeders Houdman*, Withoff.

TE AMSTERDAM.

Naar BATAVIA, *Nieuw-Holland*, Tuk.
Naar BATAVIA en SOERABAIJA, *Telanak*, Popken.
Naar SAMARANG, *Batavia*, van Dolder. — *Sliedrecht*, Feenstra.
Naar SOERABAIJA, *Hendrika*, de Groot Stiffry.

HANDELSBERIGTEN.

ROTTERDAM 15 JANUARIJ.

De handel in Koloniale waren bleef sedert onze vorige nog steeds van weinig belang: alléén Koffij maakte eene gunstige uitzondering en gaf aan onze markt eenige levendigheid. De aanvoeren van Neêrlandsch Indië waren gedurende de laatste 14 dagen zeer belangrijk; zijnde er hier en te Amsterdam gearriveerd 32 ladingen voor de Ned. Handel-Maatschappij en 11 ladingen voor partikuliere importeurs.

KOFFIJ. Door aanhoudende en eer nog toenemende vraag — zoowel voor binnenlandsche behoeften als voor uitvoer — verkeerde dit artikel sedert onze laatste steeds in eene gunstige stemming. Goed ordin. zuiversmakend Maatschappij Java is thans reeds moeijelijk tot 45½ c. te vinden en de disponibele voorraad daarvan schijnt zeer gereduceerd te zijn; voor Nos. 4, 9 en 10 werd herhaaldelijk de veilingsprijs besteed. Alleen van ordin. en onzuivere soorten wordt nog ruimer aangeboden. De afdoeningen uit de 1e hand bepaalden zich alhier tot een partijtje van 341 bn. ord. Macassar per Auguste May, hetwelk in de vorige week tot onbekend gebleven prijs verkocht werd.

Te Amsterdam zijn gisteren 10000 bn. Padang ex Paul Johan tot 44½ c. aan één huis afgedaan. Voor de aldaar aangevoerde 18000 bn. Padang ex Noach werd ook reeds een bod gedaan, doch te vergeefs; daar de houder op zijne vordering van 45 c. blijft vast staan, welken prijs men tot nog toe niet heeft willen besteden voor de de ord. bleek groenachtige soort, waaruit deze lading grootendeels bestaat.

Van Java- en Padang- werden door partikulieren hier en te Amsterdam nog 36565 bn. verwacht.

De onverkochte voorraad bij de Ned. Maatsch. is door de laatste groote aanvoeren thans geklommen tot 398.825 bn.

Van Ceylon zijn door de N.H.M. tegen 27 dezer te Amsterdam in veiling aangeslagen 119 kn. en 324 bn.

Brazil koffij vindt ook toenemende vraag; door beperkten voorraad is de omzet daarin echter van weing belang. — De alhier nog disponibele voorraad van Santos, welke meest uit de betere kwaliteit bestaat, wordt langzamerhand tot vaste prijzen opgeruimd.

Ruwe SUIKER. De kooplust blijft gering en de stemming voor dit artikel gevolgelijk even flaauw. De eenige afdoening uit de eerste hand, die sedert onze laatste is bekend geworden, was van 1200 kr. Java ex Bulgerstein, die te Amsterdam tot geheim gehouden prijs koopers vonden. Van Surinaamsch werden aldaar ruim 300 vaten afgedaan tot *f* 23½ à *f* 27½.

THEE verkeert steeds in vaste stemming; door den geringen disponibelen voorraad is de omzet echter van weinig belang. Tegen 29 dezer zijn alhier in veiling aangeslagen 120/4 kisten Pecco, per Prince Alfred via Londen van Foo-Chow aangebragt. De voorraden in de Thee-etablissementen alhier en te Amsterdam in de 1e en 2e hand bedragen thans 24,099 kwart kisten. De aanvoeren in Ao. Po. hebben alhier 28,043/4 kn. en te Amsterdam 17,479/4 kn. beloopen en de uitvoeren op de beide plaatsen 16,323/4 kn.

SPECERIJEN zijn stil en onveranderd. Noot no. 1 werd in de vorige week bij kleine hoeveelheden tot 62 c. omgezet, Java Kaneel no. 3 is minder begeerd. Voor Nagelen daarentegen vertoonde zich iets meer attentie. De afleveringen bij de N. H. M. in Ao. Po. waren belangrijk en bedroegen: 2181 vn. Notenmuscaat, 656 vn. Nagelen en 8322 fard. Java Kaneel.

RIJST blijft in de ordinaire kwaliteiten verlaten; de betere soorten daarentegen worden aanhoudend gevraagd. Van Java Tafel, waarvan de voorraad opgeruimd was, zijn thans weder verscheidene partijen aangevoerd, die spoedig aan de markt worden gewacht. Van de lading per Wave queen binnen, zijn heden reeds 1000 bn. Tafel- afgedaan tot *f* 17½.

De 2729 bn. besch. Bassein en 200 bn. onbesch. do. van afwijkende kwaliteit, den 7den dezer te Amsterdam in veiling gebragt, bedongen vrij hooge prijzen, als volgt: 2729 b. Bassein van *f* 2 ¾ à 6⅜, naar gelang van beschadigdheid, en 200 b. gezonde afwijkende kwal. van *f* 5 à 6½.

In *Java* TABAK hadden sedert onze vorige geene afdoeningen uit de 1e hand plaats; aangevoerd werden van Java per Bulgerstein, 187 pk. Java VDZ, 62 pk. do. TANL, 150 pk. do. L & C/n, 119 pk. do. Singee; per Scotland, 8 pk. Java V; per Franz & Elise, via Amst., 292 pakk. Java Wonozarie en 80 pk., merk nog onbekend; en van Bahia per Eunomia 1108 pk. Brazil.

De op 2 dezer alhier gehoudene veilingen van Manila Sigaren, gedeeltelijk door zeewater besch., zijn afgeloopen als volgt:
200/mille 2a Habanos 1861 verkocht van *f* 24½ à *f* 30¼. consumtie.
100/mille ″ dito verkocht van *f* 24¼ à *f* 28¼, consumtie; en
100/mille ″ Cortados 1861 verkocht van *f* 24½ à *f* 34¼, consumtie.

Java INDIGO zonder handel of stof tot mededeelingen van eenig belang. Zoowel te Amst. als hier zijn weder partijen voor partikul. aangevoerd. In Cochenille ging ook niets om. De ord. soorten, waarvan veinig voorhanden is, blijven gevraagd.

KATOEN. De stemming voor dit art. is onderworpen aan en variëert gedurig naar de dagelijks van Liverpool komende berigten. In de 2de helft der vorige week was de markt weder zoo stil, dat men Middling fair Dhollerah tot 94 c. kon koopen; op het einde der vorige week werd echter weder 95 c. besteed en thans zou men moeijelijk onder 96 c. kunnen teregt komen.

HUIDEN. De omzet uit de 1e hand bepaalde zich hier tot 500 Java Runder ex Staatsraad van Ewijk, die tot geheim gehouden prijs werden afgedaan. Te Amsterdam werden uit de 1e hand voor verzending gekocht 2000 Java Runder ex Broedertrouw en 1000 Java Buffel ex Catharina.

Banka TIN vond in de vorige week iets meer vraag, waardoor eenige omzettingen — te zamen 1000 blokken — tot *f* 69 tot stand kwamen; terwijl thans tot denzelfden prijs te koop blijft.

In ARAK is weder niets omgegaan.

DROOGERIJEN stil. Van Gutta Percha zijn heden twee partijtjes in veiling gebragt, die tot ongeveer de taxatie-prijzen grif koopers vonden als volgt: ca. 1500 Ned. ℔ ex Hebe tot 50 à 165 c. en ca. 4800 Ned. ℔ ex Vijf Vrienden, tot 32 à 106 c. naar kwal. — Op 19 dezer komen te Amsterdam bij inschrijving aan de markt, 222 pakken Cassia Vera ex Noach. Van Bindrotting worden eerstdaags eenige partijen aan de markt gewacht.

Beknopt overzigt van den Handel en de Scheepvaart te Makasser,

OVER DE MAAND DECEMBER 1862.

Invoer.

De geheele Invoer te *Makasser* heeft bedragen:

Aan Koopmanschappen	*f*	385989	
″ Speciën	″	31082	*f* 417071

De Invoer heeft bestaan in voortbrengselen:

Van Europa en Amerika voor	*f*	118232	
″ de West van Indië en Bengalen voor	″	7500	
″ China, Manila en Siam	″	23200	
″ den Oosterschen Archipel	″	242057	*f* 385989

De Invoer heeft plaats gehad van de volgende landen als:

Van Java en Madura voor eene waarde van:	*f*	156000	
″ de Molukkos en Timor	″	52355	
″ Riouw en Singapore	″	36830	
″ Bali	″	93412	
″ de kust van Borneo	″	2270	
″ Sumbawa en de daarbij gelegene eilanden en plaatsen	″	46716	
″ de eilanden en plaatsen onder 't ressort van Makasser	″	28731	
″ Eilanden en plaatsen buiten 't ressort van Makasser	″	3468	*f* 385989

De Invoer heeft plaats gehad:

Onder Nederlandsche vlag	″	385989

Gedurende de maand Dec. 1862 zijn te *Makasser* aangekomen:

		schep. en vaart.	last.
Europeesch getuigd		20	1362
Inlandsch getuigde vaartuigen		74	547½
		49	1909½
Daarvan zijn aangekomen:			
Onder Nederlandsche vlag		92	1772½
″ Bremer ″		1	90
″ Engelsche ″		1	47
		94	1909½
Namelijk:			
Van Rotterdam	onder Ned. vlag	1	125
″ Java en Madura	″ ″ ″	6	238
″ id.	″ Brem. ″	1	90
″ de Molukken en Timor	″ Ned. ″	1	137½
″ Riouw en Singapore	″ ″ ″	5	303
″ idem.	″ Hamb. ″	1	51
″ Bali	″ Ned. ″	15	408
″ de kust van Borneo	″ ″ ″	6	225
″ idem	″ Eng. ″	1	47
″ Sumbawa en de daarbij gel. Eil. en pl.	″ Ned. ″	13	104
″ de Eilanden en plaatsen, onder 't ressort van Mak.	″ ″ ″	30	95
″ de Eilanden en plaatsen buiten 't ressort van Mak.	″ ″ ″	14	85½
		94	1909½

Uitvoer.

De geheele Uitvoer te Makasser heeft bedragen:

Aan Koopmanschappen	*f*	275413	
Aan Speciën	″	69390	*f* 344803

De Uitvoer heeft bestaan in voortbrengselen:

Van den Oosterschen Archipel voor:	″	177382	
″ de West-Indië en Bengalen	″	7330	
″ China, Manila en Siam	″	8228	
″ Europa en Amerika	″	82473	*f* 275413

De Uitvoer heeft plaats gehad naar de volgende landen, als:

Naar Java en Madura voor eene waarde van:	*f*	101281	
″ de Molukken en Timor	″	134950	
″ Marege of nieuw Guinea	″	1785	
″ Sumbawa en de daarbij gelegen eil. en plaatsen	″	4480	
″ de eil. en plaatsen onder het ressort van Makasser	″	27682	
″ de eil. en plaatsen buit. 't ressort van Makasser	″	5235	*f* 275413

Gedurende de maand Dec. 1862 zijn van *Makasser* vertrokken:

		schep. en vaart.	lasten.
Europeesch getuigd		13	816½
Inlandsch getuigde vaartuigen		92	488½
		105	1305
Daarvan zijn vertrokken:			
Onder Nederlandsche vlag		103	1003½
″ Engelsche ″		2	301½
		105	1305
Namelijk:			
Naar Java	onder Ned. vl.	1	137½
″ ″	″ Eng. ″	1	254½
″ de Molukken en Timor	″ Ned. ″	12	938
″ Marege of nieuw Guinea	″ ″ ″	2	55
″ Bali	″ Eng. ″	1	47
″ Sumbawa en de daarbij gelegene eil. en pl.	″ Ned. ″	3	15
″ de eil. pl. onder 't ressort van Makasser	″ ″ ″	65	212
″ de eil. en pl. buiten 't ressort van Makasser	″ ″ ″	20	196

Te Batavia, den 28 Februarij 1863.

BENAMING DER GOEDEREN.	PRIJZEN. VAN	PRIJZEN. TOT	AANMERKINGEN.
Arak Batavia ... Per legg.	70.—		schaars.
Cassia Vera			niet aan de markt.
Cochenille			Idem.
Cubeben ... Per pic.	65.—		″
Foelie No. 1 Benkoelsche	30.—	45.—	afgedaan naar kwaliteit.
Gom Elastiek ... Per pic.	88.—	91.—	verkocht.
″ Benzoin			″
″ Dammar ... Per pic.	18.—		
Gutta Percha			nt. ter markt. Zeer gezocht.
Huiden, Koe	2.75	3.75	te plaatsen.
Buffel ... Per stuk.	3.—	4.—	te plaatsen.
Indigo	4.30		te Samarang afgedaan.
Japan Boomwas	35.—		afgedaan.
Kamfer, Japan. per Balie			zonder aanvoeren.
Koffij, Java	42.—		zonder voorraad, nominaal.
Padang			niet ter markt.
Koper, Japansch			niets aan de markt.
Kruidnagelen ... Per pic.	42.—		in de 1ste hand geen voorr.
Notenmuscaat No. 1 Benkoelsche.	60.—	65.—	naar kwaliteit, afgedaan.
Peper, zwarte	14.—	16½.—	afgedaan.
″ witte	32.—		ontbreekt.
Rotting, Banjermassing	12.—	12.50	verkocht.
″ Padang	8.50	9.—	″
Rijst, Indramaijoe met zakken			zonder aanvoeren.
″ Witte Batavia 1e kwalit.	205.—	210.—	weinig vraag, geringe voorraad.
″ ″ ″ 2e ″	185.—	200.—	weinig vraag, geringe voorraad.
″ Carga	150.—	170.—	
″ Padang			
Sapanhout Manila in Entrep.	3.—		lusteloos.
″ Bima ... Per pic.	3.—		″
Suiker No. 16	14.—		beperkte voorraad.
Tamarinde	6.—		geen omzettingen.
Was	180.—		zeer begeerd.
Tin, Billiton	85.—		afgedaan.

Wisselkoers.

Op Holland 6/m. dato pari à 101½%.
″ ″ ″ ″ 99% bij het Gouvernement.
″ Londen ″ Zigt *f* 11.60 afgedaan.
″ China *f* 2.74 per dollar nominaal.
″ Singapore *f* 2. 76½ per dollar, nominaal.
″ Calcutta *f* 116 per 100 Cs. Rs. nominaal.

Spetiën.

Sovereins *f* 12.— à *f* 12.30 afgedaan.
Dukaten *f* 7.— oude.
″ *f* 5.75 nieuwe.
Mexikaansche Dollars *f* 2,73 nominaal.
Doubloenen roode *f* 38.—.
″ geele *f* 40.—.
Tien gulden stukken *f* 10.—
Chineesch goud in staven *f* 88.— per reaal, naar kwaliteit.

UITVOER TE SOERABAIJA.

VAN DEN 13 TOT 20 FEBRUARIJ 1863.

Naar Nederland per Ned. schip *Madura*, gez. van Bruggen.
465 pik. tabak, *B. van Leeuwen.*
480,80 ″ ″ *F. H. Schmidt.*
184,19 ″ ″ *C. H. de Bruijn en co.*
186,25 ″ Peper, *Schimmelpenninck en co.*
1 vat Spek, *Tweehuijs.*

Naar Nederland per Ned. schip *Jacob*, gez. J. Mulder Dreuth.
3787,30 pik. suiker, *Fraser Eaton en co.*
400 pik. Tin, *N. H. M.*
4 coll. diversen, *Mathieu Ebbs Buys en co.*

Naar Nederland via [illegible] gez. D. B. Jochems.
1002,16 pik. suiker, *N. H. M.*

Naar Nederland per het Zweed. schip *Monitor*, gez. L. E. Almgren.
154,77 pik. rotting, 5128,21 pik. suiker, 1993,29 pik. koffij *N. H. M.*

AANGEBRAGTE REGALEN te Batavia,

VAN DEN 24 TOT 27 FEBRUARIJ 1863.

Van Rotterdam pr. *Joan.*

1 kistje Pith, gem. I N Pontianak.
1 ″ W. V. Schierbrand.
1 ″ gem. P L 1384
1 kistje gem. P R N 7
1 ″ Mej. M. S. E. Aaltius den Appel van Blommestein, te Pekalongan.
1 koffer gem. L D No. 1
1 kistje gem. A J B

Van Nederland pr. *Anna Sophia.*

1 kistje gem. W A Z R No. 1
4 kistje gem. E L N No. 4-5-6-3
1 ″ gem. R No. 1
1 ″ gem. W V D
1 ″ gem. V D No. 1
1 ″ H. G. Dera, Luit. der Genie, Bangoebiroe Ambarawa.
1 ″ gem. M No. 1
4 kistje gem. L No. 1
1 kistje E. Francis, Batavia.
1 ″ gem. A R No. 2

Van elk in deze Courant voorkomend artikel, dat geen bloote nieuwstijding of aankondiging bevat, stelt zich verantwoordelijk voor de wet
H. M. VAN DORP.

SNELPERSDRUK VAN H. M. VAN DORP, BATAVIA.